NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראָשען

10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 133	Łódź, Sroda, 10 czerwca 1936	אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1-06	לאָדז, מיטוואָך פ' שלח כ' סיון תרצ"ו	14-טער יאהרגאנג

גרויליכע מעשים

זעבען פאָרגעקומען 9. מערץ אין פשיטיק

דערצעהלען די יודישע עדות אין ראַדאָמער פּראָצעס

איינדרוקען

ערשט איצט ווען דורכ'ן געריכט דעפּילירען אַהדרך די יודישע בעשולדיגונגס-עדות הויבט מען זיך אָן צו מאַכען אַ בילד פון די בלוטיגע געשעהענישען, וועלכע זענען פאָרגעקומען דעם 9 מערץ אין פשיטיק.

ערשט איצט זעהט מען ווי אַזוי די געשעהענישען זענען צוגעגרייט געוואָרען דורך דער העצע פון די ענדעקעס און האָבען זיך אויסגעלאָדען דורך דעם אָרגאַניזירען פון פיל הונדערטער אָדער גאָר טויזענדער פויערים צו דער אַקציע אין פשיטיק בעת'ן מאַרק-טאָג.

די געשעהענישען זענען לויט די שילדערונגען פון די נעכטיגע עדות, פאָרגעקומען לויט אַלע כללים פון די, וועלכע האָבען אַזעלכע אַרבייטען געמאַכט אין צאַרישען רוסלאַנד, מ'האָט געשלאָגען יודען מיט דרענגער אַרומגעוויקעלט מיט שטעכענדיגער דראָט, געהאַקט שויבען, צוהאַקט מעבעל, פאַרניכטעט און ראַבירט סחורות, געריסען פערינעס, אויפגעהאַקט לאָדענס און צובראָכען אפילו פאַר-קראַטעוועטע פענסטער.

מ'האָט נישט געשוינט קיין פרויען און קינדער, אַזוי האָבען פעסטגעשטעלט קאַטעגאָריש די עדות בעת די נעכטיגע געריכטס-פאַרהאַנדלונגען.

מורא'דיג זענען געווען זייערע פשוטע און אויפ-ריכטיגע ערקלערונגען, מורא'דיג דערפאַר, ווייל די עדות האָבען געהאַט אויפצווייזען „זאכליכע בעווייזען", בעווייזען אין דער פאָרם פון וואונדען וועלכע זענען נאָך פאַרבליבען פון 9 מערץ ביז איצט.

גדליה העמפעל איז געלעגען עטליכע וואָכען אין שפּיטאָל, ער האָט צו בעווייזען זיינע צובראָכענע ריפּען און אויך צו דערצעהלען, אַז ער איז אַ הונדערט-פּראָצענטיגער אינוואַליד, ס'האָט צו דערצעהלען אַ פרוי ווי אַזוי מ'האָט זי געשלאָגען מיט שטיינער, ווען זי האָט געהאַלטען אַ 5-וואָכענ-דיג קינד אויף דער האַנד.

ס'האָט צו דערצעהלען א זקנה, ווי אַזוי זי האָט געזאָגט ידוי מיט איהר קליינע איינקלעך און אַזוי ווייטער און אַזוי ווייטער.

אַ שוידער איז אַדורך דורך די ביינער ביי יעדען עדות ווען זיי האָבען דערצעהלט ווי מ'האָט זיי געשלאָגען, דעמאָלירען און פאַרניכטען יודיש האָב און גוטס.

די ענדעקישע פאַרטיידיגער האָבען דאָס דער-פיהלט. זיי האָבען זיך צוגעקוקט ווי איין עדות נאָכ'ן אַנדערען געהען צו צו דער בעשולדיגונגס-באַנק און ווייזען אָן אויף די בעשולדיגטע, וועל-כע זיי האָבען געזעהען ביי דער „אַרבייט". און זיי האָבען זיך געוואָלט ראַטעווען דערמיט וואָס זיי האָבען געוואָלט איינרעדען דעם געריכט, אַז די עדות ווייסען שוין פון פריהער-אויס וואָס וועל-כער אָנגעקלאָגטער עס זיצט אויף דער בעשולדי-גונגס-באַנק, דאָס געריכט איז נאָכגעקומען די ביטע פון די ענדעקישע אַדוואָקאַטען, און אַנדערש פונאַנדערגעזעצט די קריסטליכע אָנגעקלאָגטע, אָבער אויך נאָכדעם האָבען די עדות מיט דער גאַנ-צער זיכערקייט דערקענט די וועלכע האָבען זיי געשלאָגען, דעמאָלירט און שרעקליך בעעוולה'ט.

דאָס אויסהערען די בעשולדיגונגס-עדות ווערט וואַהרשיינליך דויערען נאָך ביז פרייטאָג, דאַן וועלען קומען די גרויסע צאָהל פאַרטיידיגונגס-עדות, די דאָזיגע עדות וועלען שוין דעם געריכט נישט פאַרנעהמען אַזוי פיל צייט, וויפיל עס דויערט דאָס אויספאָרשען די בעשולדיגונגס-עדות.

אין די געריכטס-קולוארען שלאָגט זיך אויך שכ'אַרק אָפ דער פּראָצעס, וועלכער קומט פאָר אין אָפּאָטשנאַ, וועגען די געשעהענישען אין אָדזשי-וואָל און אין דער אומגעגענד, פיל זשורנאַליסטען האָבען זיך אַראָפּגעכאַפּט קיין אָפּאָטשנא, כאָטש אַ קוק צו געבען אויף דעם דאָרטיגען פּראָצעס.

דער „ליבלינג" אַדוו. קאָוואַלסקי איז בעזונ-דערס בעמיהט, ער קען זיך גאָרנישט צורייסען, אַזוי גוט ווי ער האָט זיך געשטופּט אַרויסצוטרע-טען אין פשיטיקער פּראָצעס, אַזוי האָט ער זיך אויך געשטופּט קיין אָפּאָטשנא, וואו ער טרעט אויך אַרויס אַלס פאַרטיידיגער, פאָהרט ער הין און צוריק און מען איז צופרידען סיי דאָ און סיי דאָרט, דאָס הייסט, אַז אין ראַדאָם איז מען צופרי-דען ווען ער פאָהרט קיין אָפּאַטשנא און פאַרקעהרט.

* * *

דער עדות שרה באָרנשטיין דערצעהלט, אַז אָנ-געהויבען האָט זיך עס דערפון, וואָס מ'האָט גע-קלינגען אין די קירכען-גלאָקען. זי האָט צוערשט געמיינט, אַז מ'קלינגט צו אַ שרפה, דאַן האָט זי אָבער געזעהן ווי די פויערים לויפען איבער די יודישע גאַסען מיט דרענגער און אייזענס, ווען די געפאַהר איז געוואָרען גרויס, ווען זי האָט שוין געזעהן די ערשטע בעפאַלענע יודען האָט זי זיך מיט איהרע פאַמיליען - מיטגלידער בעהאַלטען אונטער די בעטען, יודען האָבען כסדר געקלאַפט אין טיר מיט געבעטען, אַז מ'זאָל זיי אַריינלאָזען, כדי זיי זאָ-לען זיך קענען אויסבעהאַלטען פון די ווילדע חיות. זי איז אַרויס פון איהר בעהעלטעניש און האָט גע-זעהן ווי דער אָנגעקלאָגטער זשעלינסקי רייסט דעם לאָדען ביי איהר פענסטער און האַקט אויס די שוי-בען, דאַן זענען אין שטוב אַריין

אַ גרופּע כוליגאַנעס, וועלכע האָבען ביי איהר דעמאָלירט די וואוינונג.

פּראָקוראָר: צי דערקענט איהר צווישען די אָנ-געקלאָגטע אַזעלכע, וועלכע האָבען אָנטיילגענומען אין דעמאָלירען אייער וואוינונג.

די עדות'טע שרה באָרנשטיין ווייזט אָן אויף די אָנגעקלאָגטע זשעלינסקי, פּיטלעווסקי און בודזשיק וועלכע זענען געווען די אָנפיהרער.

זי דערצעהלט ווייטער, אַז דורכ'ן פענסטער האָט זי געזעהן ווי מ'האָט מורא'דיג געשלאָגען אַ געוועזענעם גדליה העמפעל. דערווייל זענען זיי אַריין צו איהר אין וואוינונג, צוהאַקט אַלץ וואָס דאָרט האָט זיך געפונען. פּיטלעווסקי האָט איהר געגעבען מיט אַ שטיין אין קאָפּ.

דער עדות דערצעהלט אויך וועגען דער חלק פון אָנגעקלאָגטען גאָווריש, וועלכער האָט געריסען די קראַטעס פון איהר פענסטער אין איהר וואוינונג דער עדות זאָגט, אַז זי האָט געזעהן, אַז ער האָט אָפגעהאַקטע פינגער.

דער פּרעזידענט הייסט ווייזען גאָווריש'ן די הענד. ס'ווייזט זיך אַרויס, ער'האָט טאַקע אָפּגעהאַקטע פינגער

(ווייטער זעה 9-טע זייט)

„שענקט מיר דאס לעבען"

ראַדאָם, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער שליח)

אין היינטיגען טאָג זענען אויסגעהערט געוואָ-רען בלויז יודישע עדות. דער ערשטער עדות איז רחל מיקוס, זי דערצעהלט באריכות וועגען די טראַ-גישע געשעהענישען. ביים אָנהויב פון די געשעהע-נישען האָט זי זיך געפונען אין שטוב. זי האָט גע-הערט ווי פון דרויסען האָט מען געשריגען אויף פּויליש: „יונגלעך נישט שעהמען, ס'איז שוין צייט". אויף וואַרשאַווער גאַס האָט זי געזעהן ווי דער המון האָט געריסען די לאָדען, די פענסטער געהאַקט שוי-בען. זי האָט געזעהן ווי דער אָנגעקלאָגטער יוזעף טקאַטשיק איז צוגעלאָפען צו דעם יוד משה אייל-בוים און זיך פערמאָסטען אויף איהם. נישט קו-קענדיג דערויף, וואָס דער יוד האָט זיך ביי איהם געבעטען „שענקט מיר דאָס לעבען", האָט טקאַטשיק אַראָפּגעלאָזען אַ קלאַפּ איבער זיין קאָפּ.

איילבוים איז געפאַלען בעגיסענדיג זיך מיט בלוט.

מ'האָט איהם געהאָלפען זיך אויפשטעלען און ער איז אַנטלאָפען. שפּעטער האָט מען געפונען אויפ'ן גאַס דאָס האָלץ, מיט וועלכען טקאַטשיק האָט פער-וואונדעט איילבוים'ען, דאָס איז געווען אַ גראָבער שטעקען, אַרומגעוויקעלט מיט שטעכעדיגען דראָט.

דער עדות דערצעהלט ווייטער, אַז מ'האָט גע-וואָרפען שטיינער אין די יודישע הייזער, זי האָט אויך געהערט שיסען.

עדות: דאָס האָב איך נישט געזעהן.

פּראָקוראָר: ווער האָט געשאָסען?

נאָך צוויי אַראַבער געשטאָרבען

פון די וואונדען נאָכ'ן באָמבען-אויפרייס אין ירושלים

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגר.)

אָפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אַז איינער פון די אַראַבער, וועלכער איז פאַרוואונדעט געוואָרען ביים אויפרייס אין ירושלים איז היינט געשטאָרבען אין שפּיטאָל.

ירושלים, 9 (יט"א טעלעג.)

אין היגען שפּיטאָל איז געשטאָרבען היינט אין אָוועגד אַ צווייטער אַראַבער, וועלכער איז פאַר-וואונדעט געוואָרען נאָכ'ן באָמבען-אויפרייס אין ירושלים.

ירושלים, 9 (יט"א טעלג.)

אָפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אַז זייט דעם אָנהויב פון די אַראַבישע אַרויסטרעטונגען, זענען אַרעסטירט געוואָרען 1313 אַראַבער, פון זיי זע-נען 1 57 בעשטראָפט געוואָרען, 226 זענען בעפרייט געוואָרען, די איבעריגע וואַרטען נאָך אויף דער שטראָף.

יודען זענען אַרעסטירט געוואָרען 182, פון זיי זענען 104 בעשטראָפט געוואָרען, 71 זענען בעפרייט געוואָרען.

ד"ר עליאשזאָן נעמט איבער די פאַרטיידיגונג פון אַרעסטירטען שבתי מרדכי

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגר.)

אין אָפיציעלען רעגירונגס-קאָמוניקאַט פון מאָנטאָג אין אָוועגד ווערט דערצעהלט, אַז דער צוזאַמענהאַנג מיט דעם באָמבען אויפרייס, וועל-כער איז פאָרגעקומען מאָנטאָג אין דערפריה ביים שער יפו, זענען אַרעסטירט געוואָרען 2 פּערזאָן, דער קאָמוניקאַט זאָגט אָבער נישט צו די אַרעסטירטע זענען יודען אָדער אַראַבער, ווייטער ווערט געזאָגט אין קאָמוניקאַט, אַז צווישען חיפה און עכו איז בעשאָסען געוואָרען אַ יודישער אויטאָבוס. קיי-נער האָט נישט געליטען.

אויף דער פּאָליציי-סטאַציע אין בית-יגן איז געוואָרפען געוואָרען אַ באָמבע. קיין שאָדענס איז נישט באַטירט געוואָרען.

אויפ'ן וועג קיין ירושלים האָבען אַראַבישע טעראָריסטען פאַרניכטעט אַ נ'אויטאָ מיט גרינעיג, וועלכע יודען האָבען געקויפט ביי אַראַבער.

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגר.)

דער בעקאַנטער יודישער אַדוואָקאַט ד"ר על-יאַשזאָן האָט מיטגעטיילט דעם פאָרשטעהער פון יט"א, אַז ער האָט איבערגענומען די פאַרטיידיגונג פון דעם גרוזינישען יוד שבתי מרדכי, וועלכער איז אַרעסטירט געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם באָמבען-אויפרייס ביים שער-יפו אין ירושלים.

אָפּגעשטעלט די טעלעפאָנישע פאַר-בינדונג מיט אויסלאַנד

לאָנדאָן, 9 (ספּ. טעל.)

פון ירושלים מעלדעט מען, אַז לויט אַ דעק-רעט פון הויך-קאָמיסאַר איז פאַרוועהרט געוואָרען זיך צו בענוצען מיט אויסלענדישע טעלעפאָנישע געשפּרעכען, דער דעקרעט זעהט נאָר פאָר אויסנאַה-מען פאַר פּריוויליגירטע פּערזאָנען.

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגר.)

די רעגירונג האָט פאַרוועהרט די צייטונגס-קאָרעספּאָנדענטען צו טעלעפאָנירען קיין ביירוט און קאַאירא וועגען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל טעלעפאָן-פאַרבינדונג בעקומען נאָר באַנקען און רעגירונגס-בעאַמטע.

א"י - רעגירונג דערלויבט נישט צו גרינ-דען קיין יודישען לעגיאָן

ירושלים, 9 (יט"א טעלעג.)

די א"י-רעגירונג האָט געענטפערט אויף דעם פאָרשלאַג צו גרינדען אַ יודישען לעגיאָן ביים ב'ריי-טישען גאַרניזאָן, אַז פּאַלעסטינא בירגער קענען נישט געהערען צום ענגלישען מיליטער, נאָר צו דער פּאָליציי און צו דער גרעניץ-וואַך ביים עבר הירדן.

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון

ב"ע

סאַלאָמאָן לאַנדוי

דריקען מיר אויס דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע און דער פירמע

„באַרישאַנסקי און לאַנדוי"

דעם טיפסטען מיטגעפיהל.

חנוך הענעך קאַנטאַראָוויטש

און דאָס פּערסאָנאַל.

פועלי-ציוניסטישער קאנגרעס

געגען אנטיסעמיטיזם ערלויבט געווארען דורכ'ן אינערן=מיניסטעריום

וו א ר ש א, 9 (טעל. פון אונזער קארעספ.) א דעלעגאציע פון דעם ארבייטער-קאנגרעס געגען אנטיסעמיטיזם, וועלכער ווערט ארגאניזירט דורך די רעכטע פ. צ. איז היינט געווען אין אינערן-מיניסטעריום און געבעטן, אז דער קאנגרעס זאל ערלויבט ווערן. (ווי בעקאנט, איז דער קאנגרעס, וואס איז ארגאניזירט געווארן דורכ'ן „בונד" פערוועהרט געווארן).

אין אינערן-מיניסטעריום האט מען ערקלערט, אז געגען דעם דאזיגן קאנגרעס זענען נישט פארהאן קיין שום פארבעהאלטן. און דער קאנגרעס וועט פארקומען. צום קאנגרעס קומט קאלאנעל וועדזשוואוד פון ענגלאנד.

צוריקגעקומען די לעצטע 1000 יודען קיין מינסק-מאזאוויעצק

היינט ווערט פראקלאמירט א גרויסע הילפס=אקציע

וו א ר ש א, 9 (טעלעפאניש) די לאגע אין מינסק-מאזאוויעצק הייבט אן צו ווערן נארמאל. היינט דינסטאג זענען צוריקגעקומען די לעצטע 1000 יודען. ס'איז אנגעקומען א גרויסער טראנספארט גלאז, און מען האט אנגעהויבן אריינצושטעלן די שויבן. דער חורבן פון די דארטיגע יודען איז אבער זעהר גרויס. די קראמען זענען אויסגעליידיגט. היינט וועט אין דער קהלה פארקומען א בעראטונג וועגן פראקלאמירען א גרויסע הילפס-אקציע לטובת די יודען אין מינסק. היינט וועט אויך זיין דער ענטפער, צי די מאכט האט ערלויבט די זאמלונג.

אין די שטעטלעך נעבען מינסק, קומען ווייטער פאר אנפאלען אויף יודען. צמייסטען אין וואווער און פוסטעלניק. 2 סוחרים פון פאלעניץ זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

—*—

היינט — ארעדע פון וויצע=מיניסטער קוויאטקאווסקי

וו א ר ש א, 9. (טעל.) ווי מען שמועסט, וועט דער וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי און זיין מארגענדיגער רעדע אנאליזירען דעם ביז איצטיגען רעזולטאט פון זיין פינאנץ=פאליטיק, דאן וועט ער פארשטעלען די רעגירונגס=פלענער אויף דער נאהענטסטער צוקונפט. די פלענער געהען אין דער ריכטונג פון פערשטארקען די פראדוקציע שטיצענדיג זיך אויף דער ביז איצטיגער אונערשיטערליכקייט פון געלד-פאריטעט.

וואס שייך די אויפלעבונג פון דער ווירטשאפטליכער קאניונקטור, ווערט פארגעזעהען אין די פאלימישע קרייזען, אז דער וויצע פרעמיער וועט רעדען וועגן פערברייטערען די עפענטליכע ארבייטען. די ארבייטען זאלען פערגרעסערט ווערען ביז 400 מיליאן זל.

די היינטיגע רעדע פון וויצע-פרעמיער אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער סיים-קאמיסיע פאר פולמאכטען וועט טראנסמיטירט ווערען דורכ'ן ראדיא 12 א זייגער מיט 15 מינוט.

—*—

ענגלאנד וועט נישט בעצאהלען

די ראטע פון מלחמה-חוב

וו א ש י נ ג ט א ן, 9 (ספ. טעל.) אלס ענטפער אויף דער נאטע פון אמעריקא וועגען די ראטע פון מלחמה-חוב, וועלכע פאלט אויס דעם 15 יוני, האט דער ענגלישער אמבאסאדאר לינדסיי איבערגעגעבען דעם אמעריקאנישען מיניסטער הול א נאטע, וועלכע אינפארמירט, אז ענגלאנד וועט נישט קענען צאהלען די דאזיגע ראטע, צוליב די זעלבע מאטיוון, וואס אין די פריערדיגע יאהרען.

760 סערטיפיקאטען אנגעקומען קיין ווארשא

וו א ר ש א, 9 (טעלעפאניש) היינט האט דער פאלעסטינא=אמט. בעקומען 760 סערטיפיקאטען פון די, וועלכע די אגענץ האט בעקומען א קאנטע אויפ'ן איצטיגען שעדיול.

דער נעגוס מיט זיין משפחה

איז אויפגענומען געווארען דורך דער אינטערנאצ. פרויען-ארגאניזאציע

ל א נ ד א ן, 9 (ספ. טעל.) דער נעגוס, זיינע זוהן און די טאכטער זענען נעכטען אויפגענומען געווארען דורך 35 פעמיניסטישע ארגאניזאציעס אין גוט רישארד זעלינג אין ווימבלעדאן. די פרוי אסבי, די פארזיצערין פון דער אינטערנאציאנאלער פרויען-ארגאניזאציע וועלכע קעמפען וועגען גלייכבערעכטיגונג, האט איבערגעגעבען דעם נעגוס א בעגריסונגס-אדרעס.

מאקסים גארקי איז גסיסה

מ א ס ק ו ע, 9 (ספ. טעל.) דער היינטיגער דאקטוירים-ביולעטין וועגען געזונד=צושטאנד פון מאקסים גארקי שטעלט פעסט, אז אין דער נאכט פון 8. און 9. יוני האט זיך געלאזט בעמערקען א בעדייטענדע אפשוואכונג פון הארצען. דער פולס איז דערגאנגען ביז 135 א מינוט, די טעמפעראטור איז געווען 37,2.

צוזאמענשטויס צווישן פאליציי און ארבייטער אין גדיניע

ג ד י נ י ע, 9 (ספ. טעל.) „פאט" מעלדעט: אין צוזאמענהאנג מיט'ן שטרייק פון די בוי-ארבייטער אין גדיניע, זענען פארגעקומען אפאלען פון קירען די ארבייטער דורך שטרייקענדע: אלס רעזולטאט פון א צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי זענען עטליכע דעמאנסטראנטען פערוואונדעט געווארען. די פאליציי האט צוטריבען די דעמאנסטראנטען און צוריקגעשטעלט די ארדנונג. עטליכע אגיטאטארען זענען ארעסטירט געווארען.

מ א ר ג ע ן, דאנערשטאג, דעם 11 יוני 1936, 4 נאכמיטאג קומט פאר אין פארק „העלענבאור"
א גרויסע גארטען=פערוויילונג לטובת דער נאכט-פאגאטאוויע „לינת הצדק"
אין פראגראם: בעריהמטער קאנטאר משה קוסעוויצקי מיט זיין נייעסטען רייכען רעפערטואר
א גרויסע פאנטען-לאטעריע / 2 ארקעסטערס / אילומינירטער גארטען / רייכער בופעט / פערשידענע איבערראשונגען
פרייזען פון די בילעטען 1,50. 1 זל. און פאר יוגענד 54 גר. בילעטען שוין צו בעקומען אין ביורא פון נאכט-פאגאטאוויע „לינת הצדק" און אין טאג פון דער פערוויילונג ביי דער קאסע פון „העלענבאור"

נאכט-פאגאטאוויע „לינת הצדק"
לאדז, צעגעלניאנא 17
טעל. 11=115.

שוין אין א וואך ארום

נאר זיבען טעג טיילט אונז פון דער ציהונג צו דער 1-טער קלאס פון דער 35-טער מלוכה-לאטעריע. הויפט-געווינס פון דער קלאס בעטראגט הונדערט טויזענט זל., חוץ דעם פאראן א געווינס פון 50.000 זל. 20.000 זל., פיר טעגליכע געווינס פון 25.000 זל. יעדע, פינף צו 10.000 צעהן צו 5.000 זל. ווי אויך פיל קלענערע

א וואך — איז א קליינע פעריאד, דעריבער ווער עס וויל נעמען אין דער ציהונג פון די לאטעריע דארף זיך צואיילען מיט'ן איינקויפען א צעטעל.

דאס פערשפעטיגען זיך ווי מאל נישט ערויס קיין גוטע רעזולטאטן ביי יעדען אומשטאנד פון לעבען נוצען דער, וועלכער איילט זיך, עס איז דער ערשטער — דער בעסטער, זאגט דער שפריכווארט. אין דער מלוכה-לאטעריע מיידט מען אלע שווריקייטען און נישט אלע סיורפריזען, ווען מען בעזארגט זיך ציייטענס מיט א צעטעל.

דאס צואיילען זיך איז די געוואונשען, פאר די, וועלכע ווילען צו געווינען גרויסע נימערן. וואס פריהער לעו זיך מעלדען נאך א צעטעל לייכטער וועלען זיי קריגען דעם שענסטען נומער, אין דער ציט פון וואס פערשפעטיגט זיך, קען טרעפען אויף א תשובה, אז דער פאדערטער נומער איז שוין פון געווארען א צווייטען.

לאמיר אלזא געדענקען דאטע פון 18-טען יוני און גלייך פערזעהן מיט לאטעריע-צעטלען.

Dr. med
Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
אנדזשעיא 4, טעל.
נעמט אן פון 10—12 און

מזל-טוב
א הערצליכען מזל-טוב ווינש איך מיינע געעהרטע קונדעי ה' שלמה טשעשענעווסקי עם ב"ב וה"ר חיים ווישינסקי עם ב"ב צוליב דער פייערליכער חתונה פון זייערע געליבטע קינדער ה"ר יצחק נ"י עם ב"ג גוטשע תחי' גלייכצייטיג ווינש איך דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען מיט פיל גליק
יוסף פריימאן.

הרב יוחנן ליפשיץ
התו הרה"ג משה מנחם סג"ל שליט"א
וו א ל י נ ע
נארוטאוויטשא 32
טעל 29-221.

בעקאנטמאכונג
געלעגענהייטליך צו פערקויפן שפייזצימער אין גוטען צושטאנד אויך זעמפל. איינריכטונג פון א קארד-געשעפט אויך פערשידענע ראמש-סחורות ווי קאמגארן און שרייכגארן פרייזווירדיג. ערקונדיגען ביי פירמע וולאסקי, נאוואמיעסקא 3.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער. סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 40-159
פרונט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען קראנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175=10
אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פבייזע
נעהמט אן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אוו.

Dr.
Szymon Grynberg
ווישניאווא גורא
(Willa Cyka) טעל. 26
נעמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 55, טעל. 58-168
אן פון 1—2 און פון 5—6 נאכמ.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
ביינער-כירורג=ספעציאליסט
צוריקגעקעהרט
D-ra STERLINGA 22,
telefon 174-42.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
נפעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנס.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אווענט.

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר לונגען. הארץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 02-126
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אוו.

Starszy Felczer
B JOSKOWICZ
פולנאצנא 4, טעל. 86-141
נעמט אן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ"מ
טעגליך פאקען=שטעלען מיט פרישע קראוויאנסע.

„תחכמוני" שענקיעוויטשא 3
-- טעלעפאן 78=143 —
רעליגיעזער דער איינציגער
ערציהונגס=אנשטאלט.

וויכטיג פאר אלע!
דרוקעריי
בראמבערג
8 - לאדז - 8
צעגעלניאנא
טעלעפאן 09=255.
טריקאטאזש-סוחרים טריקא-עטיקעטען
שטרומף-פאבריק. שטרומף-באנדעראלען
וועש-פאבריק. פערשיד. עטיקעטען און מיטען
קאנפעקציאנערען טיטען-עטיקעטען
שנורעק-טיסטער מאס-ביכער
בעקער-מייסטער ברויט-צעטלען
בריפבויגען, קאנווערטען, רעכנונגען ווי אויך חתונה-קארטען צו ביליגע פרייזען.

Mag. Praw
Ludwik Goldkorn
Tłumacz Przysięgły
dla języków
nimieckiego
hebrajskiego
i żydowskiego
Al. I Maja 9, tel. 114-50
przyjmuje od 11—2 pp. i od 4—7 w.

אויערען, נאז און האלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 81-127
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9-2 און פון 4-8 אווענט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-קאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און ראדיא-פאטאגראפיעס

מיניסטער ארמסבי=גאר

האט געכטען אפגעגעבען א וויכטיגע ערקלערונג וועגען ארץ-ישראל

ארץ=ישראל=רעגירונג בעקומט ברייטע פולמאכטען

לאנדאן, 9 (יט״א טעלגר.)

היינט איז אין אונטערן-הויז פארגעקומען א זעהר וויכטיגע דעבאטע וועגען א״י. צום ערשטען מאל איז אין פארלאמענט ארויסגעטרעטען דער נייער קאלאניען-מיניסטער ארמסביי־גאר, וועלכער איז אויפגענומען געווארען מיט אוואציעס.

אויף דער אנפראגע פון קאנסערוואטיסט וויז־מאן, האט דער קאלאניען-מיניסטער געענטפערט:

איך קען נישט געבען קיין פרישע ידיעות פון פאלעסטינע, ליידער איז די לאגע געווארען נישט בעסער נאר ערגער, די א״י־רעגירונג האט צו בעקעמפען א פרישע סעריע פון טעראריסטישע און סאבאטאזש־אקטען, די רעגירונג וועט אבער טוען אלץ, כדי צו זיכערען דאס לעבען און די בעוועגונגס־פרייהייט פון אלע בירגער אין לאנד.

עס ווערט פראיעקטירט צו געבען די א״י־רע־גירונג גרעסערע פולמאכטען, עס טוט מיר לייד צו ערקלערען, אז די לאגע איז דערווייל א שלעכטע, אבער מיר האפען, אז ס'וועט קומען צו א געמיינ־זאמע שפראך צווישען אלע טיילען פון דער בע־פעלקערונג. כל־זמן ס'וועט נישט ווערען פולשטענ־דיג רוהיג, קאן נישט זיין קיין רייד וועגען דעם, אז די קעניגליכע קאמיסיע זאל ארויספאהרען קיין פאלעסטינע.

דער אנפיהרער פון דער לייבאר־פארטיי מארי־סאן פרעגט דאן, פארוואס עס ווערען נישט ארעס־טירט די העצער.

דער מיניסטער ענטפערט, אז די אראבער האלטען די גאנצע אקציע פאר א שטרייק, דעריבער ווערען די הויפט-העצער געשיקט אין קאנצענטרא־ציע-לאגער.

דער מופטי ווערט נישט ארעסטירט דערפאר, ווייל הגם ער איז אן אנפיהרער פון א רעליגיעזער געמיינשאפט, נעמט ער אבער אנטייל אין דעם שטרייק־קאמיטעט אלס פריוואטער־פערזאן. וואס שייך דעם צוזאמענשטעל פון דער קעניגליכער קאמיסיע, האט דער מיניסטער ערקלערט, אז ער קען דערויף נאך קיין ענטפער נישט געבען, ער האט אויך נישט געענטפערט אויף דער פראגע וועגען איטאליענס האנד אין דער גאנצער אקציע.

„דיילי מייל" פאר אפשטעלען די עליה

לאנדאן, 9 (יט״א טעלגר.)

„דיילי־מייל" האט היינט ווידער פארעפענטליכט א ארטיקעל אין וועלכען עס ווערט געפאדערט צייט־ווייליג אפצושטעלען די יודישע עליה. די צייטונג האלט, אז די אראבישע פאדערונגען זענען טיילווייז בערעכטיגט. אין 1915 שרייבט די צייטונג האט מען די אראבער צוגעזאגט א״י. נאך דער באל־פור־דעקלאראציע האט זיך אנגעהויבען א גרויסע עמיגראציע, צוליב וואס עס האט זיך פאר־שטארקט די מורא פון די אראבער, אז זיי וועלען מאיאריזירט ווערען.

גענף, 9 (יט״א טעלג.)

ס'איז פארגעקומען א פערטרויליכע זיצונג פון דער מאנדאט־קאמיסיע. ס'איז בעטראכט געווארען דער בעריכט וועגען דעם ארץ־ישראל מאנדאט. קיין קאמוניקאט וועגען דער זיצונג איז נישט ארויסגעגעבען געווארען.

לאנדאן, 9 (יט״א טעלגר.)

דער ארגאן פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין ענגלאנד „דיילי ווארקער" ברענגט א בעריכט, פון דער זיצונג פון צ. ק. פון דער קאמוניסטישער פארטיי, אויף וועלכער ס'איז בעטראכט געווארען די ארץ־ישראל פראגע.

דער בעריכט ווערט געהאלטען אין א ציוניסטיש־פיינדליכען טאן, און ס'ווערט געפאדערט אז ענגלאנד זאל זיך אפזאגען פון ארץ־ישראל מאנדאט

אראבישע ליגענס

ירושלים, 9 (יט״א טעלעגראפיש)

דורכן ירושלים'ער ראדיא איז היינט אפגעגעבען געווארען פאלגענדער אפי־ציעלער רעגירונגס - ערקלערונג:

„די מעלדונגען פון דער אראבישער פרעסע וועגען דעם, אז ס'איז אפגע־שטעלט געווארען די יודישע עמיגרא־ציע קיין א״י, זענען פולשטענדיג גרונדלאז".

אונרוהען אין סיריען

דמשק, 9 (ספ. טעל.)

די אנטי־יודישע שטימונג אין גאנץ סיריען וואקסט, אין דמשק איז געקומען צו אויסגאנטורעס, די פאליציי האט ארעסטירט פיל אגיטאטארען, וועל־כער דער המון האט געוואלט בעפרייען פון טורמע, ס'איז געקומען צו א צוזאמענשטויס מיט דער פא־ליציי, 2 פאליציאנטען זענען פערוואונדעט, צעהן יודען זענען פערוואונדעט געווארען פון שטיינער, די געשעהענישען האבען ארויסגערופען א פאניק אין יודישען פירטעל. ס'זענען פערמאכט געווארען די געוועלבער. די איינוואוינער האבען זיך פער־באריקאדירט אין זייערע וואוינונגען

דמשק, 9 (ספ. טעל.)

אין אלע סירישע שטעט האבען זיך געשאפען ספעציעלע קאמיטעטען, וועלכע האבען פאר אנ־אויפגאבע צו קומען צו הילף די פאלעסטינער אראבער, אין דמשק האט מען אין איין טאג געזאמעלט 450 פראנק.

ביירוט, 9 (ספ. טעל.)

די עקספארטערען פון לבנון, וועלכע האנדלען מיט אייער און גרינצייג, האבען בעשלאסען ארויס־צושיקען זייערע פראדוקטען קיין פאלעסטינע מיטן ים דורך חיפה און דעם נייעם פארט תל־אביב, כדי אויסצומיידען אנפאלען אויף די ארץ־ישראל'דיגע וועגען. באנדעס פון ארגאניזירטע אראבער האבען אויף אזויפיל בעהערשט אלע וועגען אין פאלעס־טינא, אז ס'איז כמעט אנ'אונמעגליכע זאך ארויס־צושיקען סחורות מיט דעם וועג.

שפאלטונג אין אראבישען שטרייק־קאמיטעט און אויבער-ראט

ירושלים, 9 (יט״א טעלעג.)

דער ירושלימער בירגערמייסטער נאשאשיבי האט רעזיגנירט פון זיין אמט אלס מיטגליד פון אראבישען שטרייק־קאמיטעט און אלס מיטגליד פון אראבישען אויבער־ראט, זיין רעזיגנאציע טייטשט מען אויס מיט די מיינונגס-פערשידענהייטען וואס הערשען ביי דער אראבישע אנפיהרונג מכח דעם ווייטערדיגען פיהרען די סאבאטאזש־אקציע.

נאך מיליטער

ירושלים, 9 (יט״א טעלעגר.)

אפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אז קיין ארץ־ישראל איז אנגעקומען פון עגיפטען נאך א באטאליאן פון פיעכאטע, אזוי ארום געפינען זיך שוין איצט 7 באטאליאנען ענגלישע פיעכאטע.

צוזאמענשטויסען

ירושלים, 9 (יט״א טעלג.)

אין כפר עברי איז פארגעקומען א בלוטיגער צוזאמענשטויס פון אראבער און פאליציי.

אזא צוזאמענשטויס איז אויך פארגעקומען אין רמת־קודש, איןביידע ערטער זענען די אראבער געצוואונגען געווארען אפצוטרעטען.

פערניכטעט 000 בוימער אין יער־באלפור

ירושלים, 9 (יט״א טעלג.)

אפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אז אין יער באל־פור האבען די אראבער פערניכטעט 1000 בוימער.

אלע לאדזער יודען!

טרעפען זיך מארגען דאנערשטאג, ד. 11-טען ד. ח. אין „העלענאוו", וואו עס טרעט אויף דער וועלט-בעריהמטער אויבערקאנטאר **משה קוסעוויצקי** און מיט אייער בעזוך וועט איהר אונטערשטיצען די וויכטיגסטע אינסטיטוציע ביי אונז אין שטאט

די נאכט=פאגאטאוויע ביי „לינת=הצדק"

ערפאלג פון דער נייער פראנצוי=זישער רעגירונג

ביים ליקווידירען דעם ריזיגען שטרייק

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

די זיצונג פון פארלאמענט האט זיך אנגעהויבען 4 א זייגער. בלום, וועלכער איז ארויף אויף דער טריבונע איז אויפגענומען געווארען מיט אפלאדיס־מענטען.

דער פרעמיער האט מיטגעטיילט וועגען דעם הסכם, וואס איז געשלאסען געווארען דורך דער פער־מיטלונג פון דער רעגירונג צווישען די שטרייקענדע מיט די ארבייטער.

דאן איז גערוועהלט געווארען א קאמיסיע צו בע־טראכטען די פראיעקטען, וועלכע די רעגירונג האט אריינגעטראגען. די פראיעקטען זענען: 40־שעה'דיגע ארבייטסוואך, 2 וואכעדיגע געצאהלטע אורלויב פאר ארבייטענדע און ארביטראזש־קאמיסיעס ביי קאנפליקטען.

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

דער מיניסטעררראט האט ארגאניזירט א נייעם קאמיטעט פון נאציאנאלער פערטיידיגונג, וועלכער בעשטעהט פון קריגס־מיניסטער, פלאט־מיניסטער און מיניסטער פאר לופט־וועזען, ווי אויך פון די מיניסטארען פון די דעפארטאמענטע רע־סארטען, פארזיצער פון קאמיטעט איז דער קריגס־מיניסטער דאלאדיע. אין קאמיטעט געהט אויך אריין אלס בעל־יועץ דער מארשאל פעטען. ווייטער זענען אלס מיטגלידער פון קאמיטעט בעשטימט געווארען די שעפען פון די גענעראל - שטאבען. די פראנצוי־זישע מיליטער - קרייזען האבען מיט צופרידענהייט אנגענומען די דאזיגע רעפארם.

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

דער אויסערן־מיניסטער דעלבא וועט אפהאל־טען בעראטונגען מיט די דיפלאמאטישע פארשטע־הער פון פראנקרייך און די גרויסע אייראפעאישע הויפטשטעט, די דיפלאמאטען וועלען לויט דער רייהע גערופען ווערען קיין פאריז. דעם 26 יוני וועט דעלבא צוזאמען מיט בלום'ען פאהרען קיין גענף, נאך פאר דער דאזיגער זיצונג וועט דעלבא האבען א געשפרעך מיט אידען'ען.

„פטי פארוזיען" טיילט מיט, אז דער מיניסטער אידען וועט קומען קיין פאריז דעם 20 יוני, ווייל סיי דער פרעמיער בלום און סיי דער מיניסטער דעל־באַ וועלען נישט קענען פערלאזען פאריז צוליב די פארלאמענטארישע ארבייטען.

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

די פראקוראטור פון דעפארטאמענט סעקוואנא האט אנגעהויבען אנ'אויספארשונג אין א רייהע פאר־לען פון שפעקולירען מיט לעבענסמיטעל, דער פא־ליציי־פרעפעקט האט איבערגעשיקט אין דער פרא־קוראטור 215 אזעלכע פראצעסען.

נאך דער גרויסער קאטאסטראפע אין בוקארעשט

8 טויטע און 600 פערוואונדעטע

בוקארעשט, 9 (ספ. טעל.)

די שרעקליכער קאטאסטראפע, וואס איז נעכטען פארגעקומען דורכ'ן איינרייסען זיך פון א טריבונע בעת א דעפילאדע פאר'ן קעניג קארל, האט געמאכט א געוואלדיגען רושם אין לאנד.

אויף דער טריבונע האבען זיך געפינען עט־ליכע טויזענד מענשען. ביז איצט זענען שוין פאראן 8 טויטע און 600 פערוואונדעטע, צווישען זיי הונדערטער שווער=פערוואונדעטע.

אין אלע שפיטאלען קומט פאר א פיבער־האפטע ארבייט אדורכצופיהרען די אפעראציעס

גרויסע „וואך פאר ארץ=ישראל" אין פוילען

ס'קומט צו פאהרען דער מיטגליד פון עקזעקוטיוו בן=גוריון

ווארשא, 9 (טעלעפאניש)

ס'איז בעקאנט איז געשאפען געווארען א קאמיסיע פון אלע ציוניסטישע ריכטונגען, וועלכע דארף אדורכפיהרען א פראטעסט, און א גרויסע אויפבוי־אקציע, אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען אין ארץ־ישראל. די קאמיסיע האט בעשטימט א ארץ־ישראל וואך, וועלכע וועט דויערען פון 14־טען ביזן 21 יוני, די ארץ־ישראל וואך, וועט זיך אנ־הויבען מיט א צוזאמענפאהר פון די ציוניסטישע צענטראל-קאמיטעטען און פארטיי־ראטען. דער דאזיגער צוזאמענפאהר קומט פאר זונטאג. דינ־סטאג קומט פאר א צוזאמענפאהר פון די קהלות. צום שלוס פון דער וואך, קומט פאר אין ווארשא, א גרויסער געמיינזאמער מיטינג, צו וועלכען עס קומט פון לאנדאן בן־גוריון, ער וועט האלטען א פאליטישען רעפעראט וועגען דער לאגע אין ארץ־ישראל. ס'ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט דער אגודה, וועגען א געמיינזאמער אקציע.

טאג - טעגליך

די גרויסע ווירקונג

דער דיפלאמאטישער קארעספאנדענט פונ'ם לאנדאנער „אבסערווער" דערוויסט זיך, אז דער נעגוס וועט זעהר שנעל — וואהרשיינליך נאך די היינטיגע וואך — פערלאזען לאנדאן, און אז ער האט בעשלאסען נישט אנטיילצונעהמען אין די זיצונגען פונ'ם פעלקער ליגע־ראט אין זשענעווע.

א סברא, אז מ'האט זיינע, דעם נעגוסעס, ראטגעבער געגעבען צו פערשטיין, אז דאס פראָ־לאנגירען זיין וויזיט אין לאנדאן וואלט געוועזען צו בעלעסטיגענד סיי פאר איהם און סיי פאר דער ענגלישער רעגירונג...

בידוע, איז דער נעגוס געקומען קיין לאנדאן מיטן תנאי, אז ער וועט זיך דארט פערהאלטען אינ־קאגניטא. אחוץ ער האט אבער נישט רעז גנירט פון זיין אמאליגען קייזערליכען טיטול, וואלט זיין איצטיגע אנוועזענהייט אין לאנדאן געמוזט סוף כל סוף ברענגען דערצו, אז ער זאל דורך, דער בריטישער רעגירונג אנערקענט ווערען אלס קייסער פון אביסיניען. דאס איז אנ'אונמעגליכע זאך, און דער נעגוס זאל דעריבער האבען בעשלאסען צו פערלאזען לאנדאן.

די מניעה, ווי מען איז זיך משער, פליסט ארויס פון דער געפלאנטער דערנעהנטערונג צווישען ענג־לאנד און איטאליען, ווי אויך צוליב כוונה אויסצו־מיידען געוויסע צערעמאניאל־קאמפל קאציעס, וואס וואלטען געקענט אומגעוואונשען ביי דער איצטיגער אינטערנאציאנאלער סיטואציע.

דערווייל האט זיך שוין דער ווידערווילען צרויס געוויזען, ביי דער גרויסער דיפלאמאטען־אויפ־נאהמע לכבוד דעם נעגוס, וואס עס האט ארויס־געגעבען דער אביסינישער געזאנדטער, און צו וועלכער עס איז איינגעלאדענט געווארען דער גאנ־צער דיפלאמאטישער קארפוס אין לאנדאן, חוץ דעם פארשטעהער פון איטאליען.

צו דעם קבלת פנים איז מצד די פארשטעהער פון די אייראפעאישע מלוכות געקומען בלויז דער פינלענדישער געזאנדטער.

סוף מעשה־אביסיניען איז מעהר, ווי קלאָהר: די סימפאטיען פון אייראפא האבען זיך אפגעווענדט פון דיעם האפענונגסלאזען בעל בטחון פון אדיס־אבעבא, ווארום די איטאליענישע גיפטיגע גאזען האבען זיך פון אביסינישען טעריטאריום אריבער־געטראגען אויפ'ן אייראפעאישען קאנטינענט.

ם.

אונזער ווארט

אינטערנאציאנאלע לאכודרעס

דאס, וואס דאס בעוואוסטזיניגע פראנצויזישע פאלק האט איבערלייגט און פרייוויליג אויף דעם איצטיגען אופן אויסגעפורעמט איהרע אנפיהרענדע אינסטאנצען; דאס, וואס עס איז געקומען צום אויסדרוק דער איצטיגער פארלאמענט און רעגי־רונג מיט לעאן בלומען בראש — אטא דאס, האט ווי א שטיין אריינגעווארפען, אויפגעטרייסעלט דעם סרחה'דיגען, שרציש עיפוש'דיגען זומפ פון דער אינטערנאציאנאלער קאלטונעריע און לאכודרעס (בעניצענדיג זיך מיט זייער „פערעלדיגע" שפראך).

די קאלטונעס און לאכודרעס, וואס זענען, ווי געוועהנליך, מעהר פאטריאטיש געזאנען (ביז צום עפעקטיווען) גראשען, פאר וועלכען זיי פע קויפען טאטען־מאמען פאטערלאנד און מוטער־שפראך!) אטא די פערקויפטע אויסוואורפען, וואס בעשווינד־לען און שענדען זייערע פעלקער און לענדער — זיי זענען מעהרסטענטייל די עקספאנענטען אזוי צו־זאגען פון היפער־נאציאנאלען פראגראם־ און־פא־גראם־„אידעען", און זיי בעהאלטען זיך עס פונדות־דיג אונטער די פרומסטע לאזונגען פון נאציאנאלער דעמאקראטיע און נאציאנאלער סאלידאריטעט, בעת די דאזיגע בעגריפען פון אמת'ע נאציאנאלער ווירדע און נאבעלקייט פון נאציאנאלער דעמאקראטיע, נאציאנאלער אחדות זענען זיי פרעמד און פאר זיי אומדערטרעגליך, ווי — לאמיר זאגען — פאר א שד ווייוואך...

דער קאלטון און די לאכודרע ווייסט עס אליין גאנץ גוט, פונקט ווי עס ווייסט פון זיין אייגענער מינדערווערטיגקייט, אבער פונקט אזוי גענוי, ווי עס פערשיכורט זיך מיט נאקעטע שענדליכע טירישע ליידענשאפטען, אזוי דעקט זיך עס אויך מיט שליי־ערען פון כלומרשט נאציאנאלע אמביציעס, און אין סך הכל —

ווערט גענגסטעריי פרעזענטירט אלס העלדען־מוט,

רויבעריי — אלס עקאנאמישער קאמף —

פראוואקאציע — אלס פאליטישע טאקטיק, א. אז. וו. א. וו.

נייעס אנקומענדיג גאר צום מענשליכען, צום שיינעם, צום גוטען, ווערען דורך זיי אלע גרעניצען צווישען גוטס און שלעכטס אפגעמעקט. און דאס אינטערנאציאנאלע לאכודרענטום גיט זיך אפ שלום פון דער „סאלידאריטע פראנסעז" אין פאריז ביז צום „דזשעניק נאראדאווי" אין ווארשע.

ב.

שחיטה־גזירה־איינפיהר צו אגרויסער אקציע

ערקלערט דער בעקאנטער קריסטליכער תלמוד־קענער זאדרעצקי

אין „טאג׳ רזעטשניק" איז פערעפענטליכט א גרעסערער אינטערוויו מיט דעם בעקאנטען קריסט־ליכען תלמוד־קענער טאדעאוש זאדרעצקי.

זאדרעצקי איז זעהר פערביטערט און רעדט וועגען יודען ווי וועגען „שלאפענדיגע ריטערס", וועלכע האבען נישט בשויהען צו שיצען דעם שחיטה ענין, הגם זיי זענען הונדערט פראצענטיג געהעט.

— די שחיטה־פראגע — זאגט זאדרעצקי — איז אויך אזוי פיל פערשפילט, ווייל זי איז געווען אינ־גאנצען צו געווינען און דערווייל איז פערטיידיגט געווארען נאר א קליינע קאנצעסיע. מען האט איבערי־געגעם מצד די יודען כאחנישא געטון, וואס זאל גורם זיין צו אנ׳אויפקלערונג פון דעם ענין. די אקציע איז געפיהרט געווארען כאאטיש, אהן לייטענדען גע־דאנק. אין די פערטיידיגונגס שריפטען, וואס האבען געזאלט איבערציינגען די רעצידירענדע ספערען זע־נען געמאכט געווארען שטארקע פעהלער, וואס זענען ענטשטאנען צוליב נאכלעסיגקייט און פולשטענדיג אונקענטעניש פון די אנטיסעמיטישע קוועלען פון דער גאנצער ליטעראטור פון דעם מין. נאך מעהר: דעם גלח טשעטשאק האט מען פארגעווארפען אזעל־כע פעהלער, וועלכע ער איז פאקטיש נישט בעגאנגען נאר ער האט זיי געטריי איבערגעשריבען פון דער קאטוילישער רעליגיעזער ליטעראטור, וועלכע זענען פריהער דורך די יודען קיינמאל נישט קוועסטיאנירט געווארען. איך וועל די פראגע ארומרעדען אין א ספעציעלע בראשור.

זאדרעצקי פיהרט דאן ווייטער אויס, אז טשעט־טשאק האט זיך בענוצט מיט דער ביבעל איבערזעצונג פון וואויעקען, וועלכער האט נישט געקענט קיין העבראאיש און געמאכט זיין איבערזעצונג פון דער לאטיינישער איבערזעצונג פון הייליגען הערא־נים. הערצנים האט אבער דעם דאזיגען טעקסט נישט גוט פערשטאנען.

פונקט אזוי ווי דער גלח טשעטשאק וואלט אויפ־געהויבען אנ׳אלארם, ווען עס וואלט זמיצער גע־וואלט ארויסזאגען א מיינונג וועגען די דאגמען פון קאטוילישען גלויבען, האבענדיג אין האנד האטער די פראטעסטאנטישע אויסגאבע פון דער ביבעל, אזוי האט ער אויך געהאט פערשטעהען — ווען ער וואלט בכלל געקענט דאס פערשטעהען און געהאט דערצו די געהעריגע פארבערייטונג, אז אויב ער האט נישט געהאט די מעגליכקייט צו לייענען די ביבעל אין ארגינאל, האט ער זי וועניגסטענס גע־דארפט, לייענען אין א אויטאריטאטיווע פאר יודען איבערזעצונג, למשל, ניכאוס אבער פון ד״ר מי־זעס. גלח טשעטשאק אלס גייסטליכער פון קאטוילי־שען גלויבען האט געדארפט דאס צו פערשטעהען, נאכמעהר צוליב דעם, ווייל די פרינציפיעלע חלוקי־דעות צווישען קאטוליציזם און פראטעסטאנטיזם איז ענטשטאנען צוליב דער פערשידענער איבער־זעצונג פון די ביבלישע טעקסטען וועגען תשובה: דארט ווי אין די קאטוילישער ביבעל ווערט גע־שריבען „טוט תשובה", איז אין דער פראטעסטאנ־טישער ביבעל דער טעקסט: „פערבעסערט אייך".

גלח טשעטשאק האט זיך אבער פריזיקלאז בער וואנט מיט וואויעקס איבערזעצונג, וועלכער האט אין זיין איבערזעצונג נישט ריכטיג איבערזעצט אנשטאט „וועסט שחט׳ן ווי איך האב דיך געהייסע", „דער־הרג׳ע און עס". דעריבער פונקט אזוי ווי עס וואלט געווען א פערברעכען און אידיאטיזם, וואס שרייט שוין נישט צום הימעל, נאר צום געזונדען מענשליכען פערשטאנד צו אינטערפרעטירען די אינסטי־טוציעס פון דער קאטוילישער רעליגיע אויפן יסוד פון קוועלען און פראטעסטאנטישער ביבעל, פונקט אזוי איז א פערברעכען און אידיאטיזם צו אינטער־פרעטירען אנ׳אינסטיטוציע פון דער יודישער רע־ליגיע אויפן יסוד פון דער ביבעל, וואס איז אויטא־ריטאטיוו פאר דער קאטוילישער קירכע. דאס זענען עלעמענטארע זאכען, וואס זענען פערשטענדליך פאר יודען און זענען נאר נישט געווען פערשטענדליך פאר דעם גלח טשעטשאק און דאס בעווייזט גענוג ווי צוגעטריט ער איז געווען ארויסצוגעבען „עקס־פערטיזען" וועגען יודישע רעליגיעזע אינסטיטוציעס.

זאדרעצקי ציטירט נאך א רייה פאקטען, וואס בער ווייזען די „קוואליפיקאציעס" פון דאזיגען „יודען־קענער".

זאדרעצקי האלט אויך, אז מיט דער שחיטה־גזירה איז נאך נישט אלץ געענדיגט. „לויט מיין מיינונג, זאגט זאדרעצקי — איז די שחיטה־פראגע נאר א פארשפיל צו דער אקציע, וואס איז פערטראכט געווארען אין גרויסען סטיל דורך דעם גלח טשע־טשאק און אנדערע. גלח טשעטשאק האט א חוץ דער בראשור וועגען דער שחיטה נאך 16 ביבליאגראפי־שע פונקטען אין זיין ליטערארישע טעטיגקייט. מיט א קורצער צייט צוריק האט ער ארויסגעגעבען צוויי ווערק, א בוך די משיח׳שע אספיראציעס פון יודענ־טום, ד. ה. וועגען דער געפלאנטער „ערא־בערונג פון דער וועלט". דאס בוך האט שוין געשפילט א ראלע אין פלייש־האורס עקספערטיזע אויפן בערנער פראצעס איבער די „פראטאקאלען פון זקני ציון". אין דעם בוך „בשווינדט" טשעטשאק כלומרשט אויפן יסוד פון תלמודישע טעקסטען די אידעאישע אידענ־טישקייט פון די „פראטאקאלען" מיטן תלמוד. דאן האט ער נאך ארויסגעגעבען א בראשור וועגען בש״ן, אין שייכות מיטן פראיעקט פון א געזעץ פון חתונה־געזעץ אין פוילען, וואס ווערט איצט פראיעקטירט. עס איז גאנץ מעגליך, אז אונטערגעהעצט פון גלח טשעטשאק, וועט עמעץ א נייע מאחאס פריסמאר ארויסטרעטען מיט א פראיעקט, וואס זאל געזעצליך פערווערען אין פוילען בש״ן פאר אלע רעליגיעס, און גלח טשעטשאק אדער אנ׳אנדערער „עקספערט" וועט אויף דעם פראטעסט פון די יודישע דעפוטאטען „בעווייזען", אז די גט־אינסטיטוציע איז נישט פארהאנדען אין תורת משה.

זאדרעצקי רעכענט אויס א גאנצע רייה „יודען־קענער" ווי גלח פראפ. קרושינסקי, וועלכער האט א רייה יודענקענערישע בראשורען, גלח כארשעווסקי, וועלכער צוגעדריקט צו דער וואגל דורך זאדרעצקי, קיין האט ער מודה געווען, אז ער קען נישט קיין העבראאיש און בענוצט זיך מיט אנדערע ווערק, קודם כל מיט פראניטיסעס, גלח פראפ. ארכוטאווסקי, וועלכער האט שוין געשפילט די ראלע פון א עקס־פערט און דעם קאטאוויצער פראצעס פון דער „פאליסקאוויצא", גלח ציעמניעווסקי, וואס שרייבט איצט א סך יודענקענערישע ארטיקלען אין קירכלי־כע און אנדערע אויסגאבען.

„איך שטעה קודם כל אויף דעם שטאנדפונקט — זאגט זאדרעצקי — אז גלח טשעטשאק און גלח כארשעווסקי און אנדערע גלחים, מיט וועלכע איך האב ביז איצט געקעמפט זענען פאר מיר נישט קיין פארשטעהער פון א גלויבען אדער נאציאנאליטעט, נאר פשוט טעמיעטליכע פסעודא געלעהרטע. די גלחים עטיקעטע אדער נאציאנאלע איז נאר א צו־פעליגע און צווייטראנגיגע. אויפן ערשטען פלאן מרעט ארויס זייער קאמפעטענץ צו נעהמען א ווארט אין פראגען פון יודישען גלויבען. דעריבער טוט מיר נאך מעהר וועה די שעדליכקייט פון זייער טעטיג־קייט, עס טוט מיר וועה, וואס די פוילישע מאכט האט זיי בעהאנדעלט ווי כלומרשטע עקספערטען; עס טוט מיר וועה, וואס דאס העכסטע געריכט איז אריינגעפיהרט געווארען אין א טעות דורכן גלח טשעט־שאק און האט נישט ווילענדיג ארויסגעגעבען אנ־אורטייל דורך וועלכען די וויסענשאפט איז צוטרע־טען געווארען. איך האב דעריבער די אויפגאבע, איינמאל פאר אלע מאל צו בעזייטיגען אזעלכע הער־רען אלס כלומרשטע וויסענשאפטלער פון דער אוי־פלאך, בכדי עטליך אין פוילען אנצוהויבען א ווי־ליכע, אביעקטיווע אונפערטייאיש וויסענ־שאפט וועגען יודענטום.

איך טרעט נישט ארויס פערטיידיגען די יו־נאך דעם אמת, ווייל איך וויל נישט, אז ... צו וועלכען איך געהער זאל שטענדיג ... פערפיהרט ווערען, און עס זאל אויף איהם ... פאלען אמאל אזא חרפה ווי אויף דער היטלעריסטישען דייטשלאנד, וואס איז פון ... צו יודען איבערגעגאנגען איבערייגעם ... צו שנאה צום קריסטענטום און צו אלע ... פון דער היינטיגער אמת׳ר איראפעאישע ...

—*‡*—

וואס דעקט אויף דער פראצעס פון די קאטאוויצער היטלעראווצעס

„די פריינד ביי דער ארבייט" אונטער דעם קע־פעל פערעפענטליכט טשאפינסקי אנ׳ארטיקעל אין „ראבאטניק" אין שייכות מיט דעם גרויסען פרא־צעס פון די היטלעריסטען אין קאטאוויץ.

דער דאזיגער פראצעס אין וועלכען עס ווערען געמשפט די מיטגלידער פון דער היטלעריסטישער אונלעגאלער דייטשער ארגאניזאציע אין איבער־שלעזיען, איז געווען טעטיג זייט דעם יאהר 1934. דער ציל פון דער ארגאניזאציע איז געווען א דיי־טשער בעוואפענטער אויפשטאנד אין פוילישען אוי־בער שלעזיען, מיט׳ן צוועק אפצורייסען שלעזיען פון פוילען. אויף דער בעשולדיגונגס באנק זיצען 119 מאן. דער הויפט־בעשולדיגטער איז איצט זא־יאנץ, א שלאסער, ווייל דער אייגענטליכער גרינ־דער און פיהרער מאניוארא, איז נאכין ארעסט צוזאמענגעבראכען און ארויסגעגעבען די ליסטע פון אלע מיטגלידער און טוער. שפעטער האט ער זיך אין תפיסה אויפגעהאנגען.

פון דעם בעשולדיגונגס אקט איז בעקאנט, אז אין טעקסט פון דער שבועה פאר די מיטגלידער האט זיך געפינען אויך דער זאץ: „איך קען נאר איין פיהרער, און דאס איז אדאלף היטלער. איך קעמף פאר דער סובערענער מאכט וואס הייסט דייטשלאנד". אזא שבועה זאל האבען אפגעגעבען 15 טויזענט מאן. דער אויפשטאנד איז געווען בע־ש׳ ימט אויף זומער 1937. בעריכטען זענען א־רויסגעשיקט געווארען קיין דייטשלאנד. די ארגאני־זאציע פערזאמלונגען זענען אפט פארגעקומען אויך אויף דער אנדערער זייט גרעניץ. די דייטשע פאר־ליי האט זיך בעטייליגט אין די קאנטאקטען.

טשאפינסקי שרייבט אין שייכות מיט דעם פראצעס: „פאר דער כאראקטעריסטיק אין דער לאגע איז גענוג די בעציהונגען פון די מיטגלידער פון דער ארגאניזאציע צו די פאלאקען. עס איז גענוג אנצוגעבען די ווערטער פון איינעם פון די עדות (פילארזש) — „געמיינע שווינספאלען"...

אזא באמת אינטערעסאנטער פראצעס קומט פאר אין קאטאוויץ. די ענדעקישע פרעסע, א פריינדין פון די היטלעראווצעס וויל בעסער דעם פראצעס איבערלאזען אין שאטען און ארויסרוקען אין א געהעריגען סאס, דעם פשיטיקער פראצעס, די מינסקער געשעהענישען א. אז. וו.

פוילען האט „א דאנק" דער פאליטיק פון פולק. בעק, ווי בעוואוסט ארויסגערופען א אונצופרידענ־הייט ביי אלע איהרע נאטירליכע פערבינדעטע — פראנקרייך, ראטען־פערבאנד, קליינע קאאליציע; אפילו די באלטישע מלוכות (די לעצטע ווייזט פון די שפעטען פון די שטאטען פון באלטישע מלוכות איי מאסקווע וועגען וואס עס האט ערשט געשריבען „בעראל שיקארנק"). אזוי איז פוילען פער־בליבען פערייניזאמט און אפגעשוואכט, אין דער אויסערגעוועהנליך שווערער אינטער־נאציאנאלער לא־גע. א „פריינד" האבען מיר נאר איינעם, — א איינ־איינציגען. עס איז בעקאנט — ווער מען: דעם דייט־שען־היטלעראווין! עס ענטשטעהט דעריבער א זעהר וויכטיגע פראגע — ווי איז די אמתע בעציהונג פון דעם „פריינד" צו פוילען? אז פוילען איז איהם דערווייל נויטיג — איז בעוואוסט: זי שוואכט אפ די פראנצויזישע פאזיציע, דעקט איהם דעם רוקען בעת דער אקציע ביים רהיין, פערלייכטערט די אק ציע לגבי עסטרייך און טשעכאסלאוואקיען, גיט פערספעקטיווען אויף מזרח א. אז. וו. דאס אלץ זענען בעקאנטע זאכען, אבער ווי איז די אמתע בעציהונג, וואס קען זיך ארויסווייזען אין ערגען מאמענט, ווען פוילען וועט ווערען יונגער נויטיג?

די פוילישע מינדערהייט אין דייטשלאנד האט כמעט נישט קיין פוילישע שולען; די גערמאניזאציע געהט מיט א פערשטארקטען אימפעט.

דעם חוב (פאר אימפארט, פאר טראנזיט) צאהלט דייטשלאנד נישט — עס זענען שוין הונ־דערטער מיליאנען.

דער טאן לגבי פוילען ווערט אלס מעהר א פערראכטענדער דער ווי־טשאפטליכער דיקטאטאר באכט האט אין זיין בויטענער רעדע איבעזאגט דאס צונעהמען ביי פוילען אויבער שלעזיען.

דוכט זיך גענוג? ניין! איצט קומט נאך צו דאס ארגאניזירען א דייטשען אויפשטאנד אין ... פון אויבער־שלעזיען, ווי עס בעווייזט דאס ... איצטיגער פראצעס. די מעטאדע איז בעקאנ... עס איז זיך גענוג צו דערמאהנען עסטרייך און ... פון גורל.

דאס אלץ צוזאמען גיט א גענוג אונצווייד... בילד אבער די פאלטיק פון הער בעק, האט ... ליב צו קוקען אויף דעם בילד, זי וויל זיך ... דרעהען אין דעם בעקאנטען קרייז — זי וויל ... אלץ ווענדען קיין אונגארן, זי וויל די מערקווי... ברייט אין בעלגיען, אדער די לעצטע אין ... כראוויען...

די ענדעקעס („נארדאוועס!") אונטער ... זאמאגדא פון דמאווסקי זיל אויך נישט אין ... צענטראל ארגאן ביי זייער איצטיגען פרא־... ריסטישען קורס, נישט „צובלאזען" דעם קאטאווי... פראצעס — האט דאך געטריק געשריבען אין ... בוך, אז היטלערס רעגירונג איז „געוואונשען ... פוילען".

און טשאפינסקי פערענדיגט: „מיר פער... די היטלעריזאציע פון דער עדעציע, אבער ... וועט זיין מיט פוילען?! עס איז איצט ארוי... זען געווארען אין דייטשלאנד אזא ביבעל־... לוסטרירט „שול־בוך" מיט פאליטישע געאג... קארטען. עס איז כדאי זיך צוצוקוקען, ווי ... ציכענען אויף מזרח די טעריטאריאלע ... פון דייטשלאנד!

דער קאטאוויצער פראצעס גיט אייגענ... ניין נייעס נישט. ער דעקט אבער נאך אמ... דעם גרויסען אמת פון דער בעציהונג פון ... ריסטישען דייטשלאנד צו פוילען, — ד... וועלכען עס בעמיהען זיך מיט׳ן שווייס ... צו בעהאלטען די פון אונז אויסגערעכנט... טארען.

די „שווינספאלען" דארפען זיין ... וואך!

אין דער קומענדיגער מלחמה

וועט נישט זיין קיין אונטערשיד צווישען פראנט און הינטער־לאנד

אין דער מאסקווער „איזוועסטיא" איז פער־עפענטליכט א אינטערעסאנט ארטיקעל פון שטעל־פערטרעטער פון מיליטער פיהרער פון לענינגראדער קרייז, פרימאקאוו, וועגען כאראקטער פון קומענ־דיגער קריג.

ענטוויקלונג פון דער קריגס טעכניק נאך דער וועלט מלחמה די געוואלדיגע בעדייטונג פון דער לופט פליהעריי, טאנקען און כעמיע, די מאשא־ניזאציע און מעכאניזאציע אין די מאדערנע ארמעען, צווינגט דעם קריגס געדאנק פון אלע לענדער צו זוכען נייע ארגאניזאציע פארמען פון די בעוואפנע־טע כחות.

דאס וויכטיגסטע אין דעם קומענדיגען קריג איז דאס וואס עס ווערט אפגעווישט די גרעניץ צווישען קריגס פראנט און דעם הינטערלאנד. די מלחמה קלעפ זענען אונטערוואַרפען די ווירטשאפט־ליכע און פאליטישע צענטערען, וואס ליגען אום־ווייטסטען פון פראנט. קיין איין פונקט אין איירא־פע איז שוין נישט געשיצט געגען א לופט־אנגריף.

קודם־כל קומט דא אין בעטראכט די לופט־פליהעריי, די עראפלאנען פון דער וועלט מלחמה זענען געווען טעטיג נישט מעהר ווי 300 ביז 400 קילאמעטער פון זייערע באזען. אזעלכע שטעט ווי בערלין און רוים זענען קיין איין מאל נישט אנ־געגריפען געווארען. די מאדערנע באמבען עראא־פלאנען קענען איצט אבער בעדעקען א שטח ביז 1500 קילאמעטער, עס איז אלזא נישט פערהאן אין איירא־פע קיין איין לאנד, וואס זיין גאנצער שטח זאל נישט קענען פולשטענדיג בעדעקט ווע־רען דורך עראפלאנען (דער מרחק בערלין—לאנדאן איז וועניגער פון 1000 קילאמעטער).

גלייכצייטיג מיט דעם שטייגען פון דער גע־שווינדיגקייט פון די עראפלאנען איז אויך געשטי־גען די לאסט פעהיגקייט: 300 מאדערנע שווערע באמבען עראפלאנען ווארפען אראפ מיט איין זאלפ מעהר באמבעס וויפיל עס וועגט א גלייכצייטיגער ארטילערישער זאלפ פון גאנצען ענגלישען פלאט.

די לופט פליהעריי האט אויך געשאפען א נייע געוועהר — פאראשוטיסטען (אראפשפרינגען מיט פאל־שירעמס פון עראפלאנען). מען קען אזוי אריס אראפזעצען אין רוקען פון די פיינדליכער ארמעע דעסאנטען, וועלכע פערכאפט און צושטע־רען באהן קניפען, עלעקטראווניעס, אינדוסטריע צענטערען, פערכאפענדיג די פיינדליכע אעראדרא־מען, קענען זיי אויף זיי אויפנעהמען זייערע אערא־פלאנען, וואס ברענגען לייכטע טאנקען, פאנצער אויטאס ארטילעריע און לאסט אויטאס.

דער וואוקס פון דער מאטאריזאציע און מע־כאניזאציע פון די ארמעען געבען די מעגליכקייט אויסצונוצען צום דורכברוך טיף אין הינטערלאנד פון שונא שטארקע מאטאריזירטע אפטיילונגען, וואס זייער אנגריף קען זיין סטראטעגיש פערבונדען מיט׳ן אנגריף פערבינד פון דער לופט פליהער און לופט דעסאנט. אין דייטשלאנד זענען פערהאן טאנק־דיוויזיעס, וואס האבען צו עטליכע הונדערט טאנקס און דער פאשיסטישער אויטא־קארפוס קען אויפ־נעהמען גלייכצייטיג מעהר ווי 10 דיוויזיעס. עס איז אויך געוואלדיג געשטיגען די טראג־קראפט פון דער ארטילעריע.

די טעטיגקייט פון די עראפלאנען, לופט דע־סאנטען, מאטא־מעכאנישע אפטיילונגען און ווייטע ארטילעריע בעקומען א בעזונדערע בעדייטונג צוליב דער ברייטער מעגליכקייט צו בענוצען כעמישע מיטלען. די מאדערנע קריגס כעמיע האט פיל סיגע גיפטיגע שטאפען, וואס פערדעמפען לאנגזאם און ווירקען אויף דער הויט, לונגען און אויגען. גאנצע ראיאנען און שטעט, וואס זענען בעגאסען מיט איפעריט ... זיינען פערוואנדלען זיך אין עטליכע טעג אין גאז בלאטעס, אין וועלכע מען קען לעבען נאר אין גאז מאסקעס און אין ספעציעל אונדורכדרינג ליכע קאסטיומען.

דאס אנווענדען כעמישע מיטלען אין דער קומענדיגער מלחמה איז א זיכערער פאקט, ווי דאס האט בעוויזען דער איטאליענישער ביישפיל אין אביסיניען. וואו טיף אין הינטער לאנד זענען דער ווירקונג פון א פעריט אומגעקומען טויזענדער מענשען און חיות.

עס קענען נאך אנגעווענדעט ווערען א... קומענדיגער מלחמה באקטעריאלאגישע מיטלען, בער דאס איז נישט וואהרשיינליך, אין די ענג... ראפעאישע לענדער. וואו עס דראהט די ... די קראנקהייט זאל זיך אויך פערשפרייטען ... פון אנגרייפער. מען דארף זיך אבער ... מיט דער מעגליכקייט, אז עס זאל אנגע... ווערען די באקטעריאלאגישע מלחמה געגען ... אויף אינזלען און געגען לענדער מיט גרויס... טאריעס (ראטען־פערבאנד, אמעריקע).

בעת די שלאכטען וועט פערווישט ווע... גרעניץ צווישען פראנט און הינטער לאנד ... ברייטע מאסען פון דער בעפעלקערונג וועלכע... געצויגען ווערען אין קאמף.

בעטראכטענדיג די בעדינגונגען פון ... דערנער מלחמה ווייזט גענעראל פאן עימאנ... אן אויף דער מעגליכקייט פון גלייכצייטיגע... פון דער פיעכאטע אויפ׳ן פראנט. דעם אנג... פון טאנקען אויף די ארטילערישע פאזיציע... צו צווינגען די פיינדליכע ארטילעריע צום ... און זיין פיעכאטע לאזען אהן ארטילערישע ... א גלייכצייטיגען אדורכברוך פון שנעלגעהענד... קען און אנגריף פון לופט פלאט אויף די ר... פון שונא, בכדי זיי נישט צו געבען די מע... צוצוקומען צום שלאכט־פעלד, צוטרי... פון שונא און צו קלאפען זיי איינציגווייז.

—

פערבאטען אנ׳אנטיסעמיטישע גע...

צו פרעדיגען אין וויען

וויען (יט״א). נאכדעם ווי דער גלח פון דער ראכוס־קירכע אין וויען לעאפאלד שמידט האט גע האלטען א רייה פרעדיגטען מיט א שאף אנטי־סעמיטישע טענדענץ, האט איהם דער ערצבישאף פערבאטען צו האלטען פרעדיגטען און ארויסטרעטען מיט רעדעס. דאס איז געשעהען א דאנק ... טערוועניץ פון דער מוטיגער קאטוילישער ... פערין געגען ראסען־האס פרוי אירענע ... ביי הויכע קאטוילישע גייסטליכע געגען ... צערישער אגיטאציע פון גלח שמידט.

די געשעפטען־העניגשען אין ארץ-ישראל

פיהרען צו א פעראייניגונג פון אלע יודישע פארטייען

א בריף פון ירושלים
פון ב. סמאליאר

ס'איז נאָך איצט נישט די צייט געווען פעסט־צושטעלן ווי גרויס עס זענען די שאָדענס, וואָס דער ישוב האָט דערווייל געליטען פון דעם אַראַבישען פאַרטיזאַנישען קריג. עס איז גענוג צו זאָגען, אַז אין דעם טאָג, ווען איך שרייב דעם דאָזיגען אַרטיקעל, — אין דעם דאָזיגען איינציגען טאָג, — זענען פאָרגעקומען איבער'ן לאַנד שרפות, וואָס זייער שאָדען ווערט אָפּגעשאַצט אין דער פאַלעסטינער פרעסע ביז פופציג טויזענד דאָלאַר.

ווער וועט פאַר די דאָזיגע שאָדענס בעצאָהלען?.. ווער וועט צאָהלען פאַר די פאַרברענטע תבואות אין עין חרוד און אין אַנדערע ... ער פון עמק?.. ווער וועט צאָהלען פאַר די פערברענטע יודישע געשעפטען און פאַר די אונטערגעצונדענע יודישע הייזער?... ווער וועט בויען צוריק די פערברענטע הייזער צווישען יפו און תל-אביב?...

אין דעם איצטיגען מאָמענט, טראַכט נאָך דערווייל קיינער נישט אין פאַלעסטינע וועגען די דאָזיגע זאַכען. אין דעם איצטיגען מאָמענט וויל דער ישוב קודם-כל רוהע און אָרדנונג.

דער ישוב וויל רוהע, אָבער קיין רוהע איז נאָך דערווייל נישטאָ. דער אַראַבישער קליין - קריג ווערט דערווייל פאָרטגעזעצט מיט דעזעלבער טעמפּאָ, וואָס ביז איצט. נישט נאָר דערוואַקסענע, נאָר אויך קינדער בעטייליגען זיך אין דעם דאָזיגען קריג.

דרייסיג טויזענד אַראַבישע שול-קינדער זענען פאַרהאַן אין פאלעסטינע, און דער גרעסטער טייל פון זיי אַריינגעצויגען אין דער „הייליגער" אַרבייט פון טעראָר און פאַרטיזאַנישער מלחמה. די דאָזיגע אַלע קינדער געהען אין מלוכה-שולען. די רעגירונג וואָלט זיי געקאָנט צווינגען צו זיצען אין די קלאַסען און לערנען. אָבער די רעגירונג טוט עס נישט ... זי טוט עס נישט, זענען די שולען געשלאָסען און די קינדער שטרייקען. אַנשטאָט צו זיצען אין די קלאַסען, זענען זיי בעשעפטיגט מיט דער פּאַטריאָטישער אַרבייט פון זייען טשוועקעס אויף די וועגען צו שטערען דעם פערקעהר, מיט וואַרפען שטיינער אויף יודישע אויטאָמאָבילען און מיטהעלפען טעראָריזירען יענע אַראַבער, וועלכע זענען גרייט צו עפענען צוריק זייערע געשעפטען און זיך אָפּזאָגען פון דעם אַראַבישען שטרייק.

די דאָזיגע קינדער זענען איצט די פּאָטענציעלע געפאַהר פאַר דעם יודישען ישוב. זיי ווערען איצט דערצויגען אין גייסט פון טעראָר און פון פע־ביטערקייט. זייער טראַדיציע אין בעצוג צו די יודען איז זיין — האַס און פערניכטונג. זיי וועלען פון קיין קאָמפּראָמיסען נישט וויסען, ווען זיי וועלען אויסוואַקסען.

עס איז געווען ריהרענד, ווירקליך ריהרענד, צו זעהן, ווי אין יפו, אין די סאַמע שווערע טעג פון אנטי-יודישען טעראָר, האָבען זיך פונדעסט־וועגען געפונען אַראַבער, וואָס האָבען אָפען און ווירדיג בעשיצט הונדערטער יודען פון אַ שרעקליכער שחיטה. די דאָזיגע אַראַבער, זיי זענען אַלע פון דעם עלטערן דור. זיי האָבען נאָך די טראַדיציע פון לעבען מיט יודען בשלום. זיי האַנדלען מיט יודען, ווערען רייך פון יודען, פערשטעהען, אַז יודען זענען גאָרנישט אַזאַ רעה פאַר די אַראַבער.

אַזעלכע אַראַבער, אַראַבער מיט "שלום-שטרעבונגען, זיי ווערען אָבער איצט ווינציגער אין פּאַלעסטינע. זיי ווערען פערטונקעלט פון דער יוגענד פון דער אַראַבישער, פון די יונגע אַראַבער, וואָס ווילען פון קיין פשרות נישט וויסען; פון יוגענד מיט היים בלוט; פון אַנ'אַראַבישער יוגענד, וואָס וויל איבערהויפּט נישט קיין מגע ומשא מיט יודען.

און דערין ליגט אפשר די שוועריגקייט פון דער גאַנצער לאַגע אין פאַלעסטינע. די איצטיגע ענטוויקלונגען אין לאַנד האָבען מיטאַמאָל געפינען אַז דער דאָמינירענדער עלעמענט צווישען די אַראַבער ווערט איצט די יוגענד — אָט יענע יוגענד, וואָס אַפילו מענשען פון „ברית שלום" קאָנען צו איהר נישט צוטרעטען.

דער שטרייק, דער אַראַבישער, וואָלט געווען אַ דורכפאַל גלייך ביים אָנהויב, ווען נישט די אַראַבישע יוגענד, די עלטערע אַראַבער וואָלטען שוין לאַנג געעפענט זייערע געשעפטען, ווען זיי זאָלען נישט ציטערען פאַר זייערע אייגענע יונגע אַראַבער. די פאַלאַכען וואָלטען שוין לאַנג געבראַכט זייערע פראָדוקטען קיין תל-אביב, ווען זיי זאָלען נישט ציטערען פאַר די יונגע אַראַבער, וואָס ליגען און פיקעטען אַלע וועגען.

* * *

פונדעסטוועגען דאַרף מען נישט מיינען אין אויסלאַנד, אַז די יודען אין א"י זענען ביי זיך געפאַלען.

די יודען אין פאלעסטינע ווילען שוין אין פאלעסטינע בלייבען און זיך פערפעסטיגען, צי די יונגע אַראַבער ווילען עס אָדער נישט. די גלייכגילטיגקייט פון דער ענגלישער אַדמיניסטראַציע צו דעם אַנטי־יודישען טעראָר אין לאַנד — אויך דאָס שרעקט דעם ישוב נישט אָפּ.

אויף די גאַסען פון תל־אביב אוז פון ירושלים פיהלט מען נישט, אַז דער דורכשניטליכער יוד זאָל זיין אין אַ פאַניק. דאָס יודישע לעבען געהט זיך אין פאַלעסטינע איהר נאָרמאַלען וועג, אַפילו אונטער די איצטיגע אַנאָרמאַלע אומשטענדען.

שיפען קומען און שיפען געהען, און מיט יעדער שיף, וואָס קומט־אָן קיין חיפה, שפאַנען אַריין אין לאַנד נייע עטליכע הונדערט יודען, נייע כחות, נייער ווידערשטאַנד.

דער דורכשניטליכער יוד אין פאַלעסטינע איז נישט געוואַקעלט פון דעם איצטיגען פאַרטיזאַנישען קריג, וואָס די אַראַבער פיהרען. ער ווייס: דער דאָזיגער קריג קאָן זיך פיהרען און פיהרען, אָבער מעהר ווי געלד־שאָדען וועט ער נישט פעראורזאַכען, ער וועט דעם יודישען גייסט נישט ברעכען. ער וועט די יודישע אַמביציעס אין פאַלעסטינע נישט אָפּשוואַכען.

עס הערשט דערפאַר איצט אין פאַלעסטינע נישט קיין מורא פאַר די אַראַבער, נאָר אַ פערביטערונג געגען דער רעגירונג; אַ פערביטערונג געגען דעם, וואָס די רעגירונג שפּילט פּאָליטיק און טוט נישט איהר פליכט צו האַלטען אָרדנונג אין לאַנד. די פּאָליטיק פון דער רעגירונג איז פאַר דעם ישוב אַ פיל-גרעסער פּראָבלעם, ווי דער גייוער ווילען פון די אַראַבער.

צוליב דער מורא פאַר די נייע ווינטען, וואָס בלאָזען איצט אין די רעגירונגס-קרייזען, איז דער־פאַר איצט ווידער אַרויפגענומען געוואָרען אויף דער טאָג־אָרדנונג די פראַגע וועגען פעראייניגען צוריק די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע און וועגען קומען צוריק צו אַ פערשטענדניש מיט די רעוויזיאָניסטען.

אויף אַ זיצונג פון וועד הלאומי, צוזאַמען מיט ד"ר ווייצמאַן, איז די דאָזיגע פראַגע אויפגענומען געוואָרען גאַנץ ערנסט. דער ציוניזם נויטיגט זיך איצט אין אַ פעראייניגטען פראָנט מעהר ווי ווען־עס־איז־פריהער. אַפילו אין די צייטען פון 1929, — ווען אין פאַלעסטינע זענען פאָרגעקומען ריכטיגע פּאָגראָמען, — אַפילו אין יענע צייטען איז די לאַגע פאַר דער ציוניסטישער בעוועגונג נישט געווען אַזוי פּאָליטיש ערנסט. ווי זי איז איצט, ווען ענגלאַנד הויבט אָן זיך אָפּען צו וואַקלען אין איהר אַראַבישער פּאָליטיק.

אין אַזעלכע צייטען איז אַ פעראייניגטער יודישער פראָנט דאָס שטאַרקסטע געוועהר געגען די נייע אַנטי־יודישע שטרעמונגען אין דער ענגלישער קאָלאָניאַל-פּאָליטיק. אין אַזעלכע צייטען קאָנען יודען געווינען בלויז דאַן, ווען זיי וועלען זיך האַלטען צוזאַמען.

די אַלטע בריטישע שיטה פון „צעטייל און בעהערש" מוז זיך איצט אָנשלאָגען אויף אַ גרויסען ווידערשטאַנד, אויב זי וועט אָנגעווענדעט ווערען צו די יודען. דאָס פערשטעהט איצט דער ישוב קלאָהר און דייטליך. דאָס פערשטעהען אויך יענע יודישע פיהרער, וואָס שטעהען אין שפּיץ פון ישוב.

און דערפאַר — דער נייער פערזוך צו א פעראייניגטען יודישען פראָנט.

אַביסעלע קיכ'ן
(הומאָר פון טאָג)

—***—

א.: וואָרום האָט משה און די יודען אַזוי געזונגען, ווען זיי זענען אַריבער דעם ים?

ב.: ווייל עס איז שוין געווען איבער דער „קוואָטאַ"

* * *

— דו ביזט אַ פּרוטער?

— יאָ, און איך דאַנק זיין ליבען נאָמען, וואָס איך בין נישט אויכער פון מיינע בעלי חובות.

* * *

פרוי (צום מאַן): איך האָב אַ גרויסע איבערראַשונג פאַר דיין געבורטס-טאָג.

מאַן: איך בין נייגעריג דאָס צו זעהן.

פרוי: וואַרט אַ מינוט, וועל איך עס אָנטאָן.

* * *

— ער האָט מיר געזאָגט, אַז איך בין די שעהנסטע און אינטערעסאַנטסטע מיידעל, וואָס ער האָט ווען עס איז געזעהן.

— און דו ווילסט עס זיך אויף אייביג פערבינדען מיט אַ מענשען, וואָס הויבט דיר אָן זאָגען ליגענס נאָך פאַר דער חתונה?

דער וואוקס פון סאוויעטישען געדרוקטען ווארט

עס איז שוין א בעקאַנטער פאַקט, אַז די סאָוויעטישע פרעסע האַלט אין איין וואַקסען, און אין פערגלייך מיט דעם אָרט, וואָס דאָס געדרוקטע וואָרט האָט געהאַט אין דער צאַרישער רוסלאַנד, איז די פרעסע אין ראַטענלאַנד פערגרעסערט געוואָרען אַ סך, אַ סך מאָל.

נאָר אַפילו פאַר די לעצטע יאָהרען איז דער וואוקס זעהר קענטיג. מען קאָן דאָס זעהן פון אַזוינע ציפערען:

אין 1933 האָט דער פערנעם פון דער ליטעראַרישער פּראָדוקציע אין אַלע פאָרמען דערגרייכט אַרום 3 מיליאַרד געדרוקטע בויגעלעך; אין 1934 — $3^{1}/_{2}$ מיליאַרד; אין 1935 — אַרום $4^{1}/_{2}$ מיליאַרד, און לויט דעם פּלאַן פאַר דעם יאָהר 1936 וועט די ציפער אַרויף צו אַריבער 5 מיליאַרד.

דער ליטעראַרישער מלוכה-פערלאַג לאָזט היי־יאָהר אַרויס איבער 24 מיליאָן עקזעמפּליאַרען פון דער קינסטלערישער ליטעראַטור. אַ גרויסען אָרט פערנעמען אין דער ביכער־פּראָדוקציע די ווערק פון די קלאַסיקער.

אין דעם לויפענדען יאָהר ווערט אָנגעמערקט אַרויסצולאָזען 165 מיליאָן עקזעמפּליאַרען שול־ביכער פאַר די עלעמענטאַרע און מיטעל-שולען, ווי אויך פאַר די שולען, וואָס האָבען אַלס ציל צו ליקווידירען די עם-הארצות.

אַ ריזיגען אָרט פערנעמט, פערשטעהט זיך, די פּאַרטיי-ליטעראַטור. דאָ ווערען אַרויסגעלאָזען אויסגאַבען אין מיליאָנען עקזעמפּלאַרען. אין די יאָהרען 1934 און 1935 זענען אַרויסגעלאָזען געוואָרען צוויי מיליאָן 686 טויזענד עקזעמפּליאַרען פון סטאַלינ'ס „פראַגען פון לעניניזם". חוץ דעם זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען איבער 13 מיליאָן אַנדערע סטאַלינ'ס פערפאַסונגען.

אויך לענינ'ס ווערק זענען אַרויס אין פינף מיליאָן עקזעמפּליאַרען. מאַרקס'עס און ענגעלס'עס ווערק זענען אַרויס אין אַרום 3 מיליאָן 300 טויזענד קאָפּיעס.

פערשידענע צייטונגען זענען אין דעם סאָוויעטען-פערבאַנד פאַרהאַן איבער 1,000, מיט אַ צירקולאַציע פון 37 מיליאָן קאָפּיעס.

אַזוי ווי מען ווייסט גאַנץ גוט אין ראַטענלאַנד, אַז אַ מלחמה איז מעהר ווי אַ מעגליכקייט אין דער נאָהענטער צוקונפט, ווערען די צייטונגען אויפגעפאָדערט צו שענקען אַ סך אויפמערקזאַמקייט דער רויטער אַרמעע. אין געוויסע בלעטער בעקלאָגט מען זיך אַפילו דירעקט דערויף, וואָס מען פערנאַכלעסיגט צו בעקענען די סאָוויעטישע בעפעלקערונג מיט די אויפטוען פון די קאָמאַנדירען און מיטגלידער פון דער רויטער אַרמעע.

—*X*—

פאַרבערייטונגען אין טשעכאָסלאָוואַקיי
צו דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס

פּראַג, (יט"א). אין מעהריש־אָסטרוי איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון פאַרבערייטונגס קאָמיטעט פון דעם יודישען וועלט־קאָנגרעס. עס זענען געווען אָנוועזענד די פערשטעהער פון מזרחי, פּועלי־ציון, ציוניסטישען צענטראַל־פערבאַנד און יודישער פּאַרטיי, עס איז געוועהלט געוואָרען אַ 5-פּערזאָניגער קאָמיטעט, וואָס וועט אָנפיהרען מיט דער וואַהל־אַקציע. עס איז בעשלאָסען געוואָרען אַז די 8 דעלעגאַטען וועלכע דאַרפען געוועהלט ווערען פון טשעכאָסלאָוואַקיי אויפ'ן סמך פון אַנ'איינהייטליכער ליסטע, זאָל בעשטעטיגט ווערען דורך א פּלעביסציט.

—***—

ה. מלאך
דאָן-דאָמינגאָ
ראָמאַן

נאָכדרוק אין א טאָג - צייטונג, אפילו טיילוויז — פערבאָטען.

זי איז אָבער געווען מעהר זיין מאַמע איי איצטיגען מאָמענט, ווי איהר אייגענער מענש; בלויז אַ טאָג איז זי פער'שיכור'ט פון דעם אויסערגעוועהנליכען. באַלד האָט דאָס קלאָרקייט און ניכטערקייט אוריקגעקעהרט צו איהר.

זי האָט זיך געשפּילט מיט זיינע הענד, נישט געפרעגט פון וואָס חאָט איז? און נישט פאַרגעוואָרען, פאַרוואָס ער איז צו איהר נישט גלייך געקומען, נישט גערופען א דאָקטאָר, נאָר בלויז געווען באַרמהאַרציג צו איהם און אַנגעשעפּטשעט אַ פול בעט מיט דעם איינעם וואָרט:

— דאָמינגאָ, דאָמינגאָ!

ווען זי האָט זיך געזעצט אויפן ראַנד פון בעט האָט ער אריינגענומען איהרע בײדע הענט אין זיין האַנט אריין און זיך אָנגערופען צו איהר:

— כוואַנאַ, איך וויל דו זאָלסט שוין דאָ זיין. נישט צוריקגיין אהין דאָרט אין פּאַסקודנע אַריין.

דאָס מיידעל האָט אויפגעריסען איהרע אויגען אַזוי ברייט, אַז עס האָט זיך געדאַכט די אָפּלען וועלען אַרויספאַלען:

— וואָס רעדסטו, קערדאַ?

— וועסט מעהר נישט צוריקגיין! — האָט זיך שוין דאָניע אויפגעהויבען מיט א טאָן.

— אָבער וואָס וועט זיין?

— וואָס זאָל זיין?

— ווי... מיך וועלען?

— פאַרוואָס נישט וועלען?

— וועסט חתונה האָבען מיט מיר?

— פאַרוואָס נישט חתונה האָבען?

האָבען אליין האָט נישט געפּילט ווי נישט זיכער ער איז מיט זיינע עלטערן און אַנשטאָט צו ענטפערן קלאָר און דייטליך אויף איהרע פראַגעס, וואָס האָבען זיך געריסען מיט שטיקער ציטער, האָט ער אליין נעענטפערט אויך מיט א פראַגע.

כוואַנאַ האָט איצט אליין אויפגעוויקעלט שטיקער ליכטיגקייט פאַר איהר צוקונפט ווי עפּעס א נבואה וואָלט איהר ווער אַרויסגעלייענט פון א מגילה, און כאָטש זיין ענטפער איז געווען אַזוי שוואַך ווי די טריט פון א קינד בעת עס הויבט אָן צו גיין, האָט זי שוין טעגומען אליין ווערבען דעם פּאַדעם, וואָס זי דאַרף ציהען, זי האָט זיך איינגענטליך געריכט, אַז אזוי וועט עס זיין. עס וועט מוזען אַזוי זיין, נישט משהר עס איז געקומען א ביסעל אומגעריכט און א ביסעל צו פריה. זי האָט גערעכענט אויף נאָך א יאָהר, אָדער מעהר. ביז זי וועט האָבען אָפּגעשפּאָרט גענוג געלד. כדי איהר גליק צו קויפען און צו בעפעסטיגען, פלוצלונג איז דער ערשטער, וואָס רייסט איבער, וואָס צעוואָרפט דעם פערפּולטען טורעם, וואָס שפּאָרט אונטער איהר וועלט.

זי האָט געוואָלט הערען זיין וואָרט נאָכאַמאָל, פעסטער און זיכערער און כאָטש דאָס איז געווען א גליטשיגע מיטעל, איהם נאָכאַמאָל אויסצופרעגען און אַרויספרעגען זיין וואָרט, ווייל עס קען דאָך זיין, אַז אַנ'ענטפער פון איצט וועט אָפּווישען דאָס וואָרט פון פריהער, האָט זי זיך דאָך איינגעשטעלט און געפרעגט:

— און וואָס וועלען מיר טאָן?

— וואָס זאָלען מיר?

— איך האָב דאָך נישט קיין געלט?

— איך האָב עס אין דער ערד!

— אפשר נאָך גיין צום „פערדינאַנט" א שטיקעל צייט, דאָמינגאָ?

— זאָלען דיינע אויגען מיך קיינמאָל מעהר נישט זעהען?

כוואַנאַ איז געווען נאָך מעהר ווי גליקליך, זיין שטרענג וואָרט, דער האַרטער בעפעהל, זיין שאַפען זיך ווי מיט אַנ'אייגענעם האָט איהר אָנגעטרונקען ווי מיט דעם רוישענדיגסטען וויין. זי איז איינגעצויגען אַריינגעפאַלען מיט איהר פּנים און זיין ליים, געקושט און געטרונקען און געזויגען דעם אָטעם זיינעם צוזאַמען מיטן ריח פון שוויים.

דער טאָג האָט זיך געשטעלט א העלער, א געלדענער און זיך געמישט מיט גרינע צווייגען, וואָס האָבען קאַפּויער זיך געריסען אין די פענסטער אַריין.

כוואַנאַ'ס ערשטע דאגה איז געווען זיך אָנצוטון און קליידער, שטילע, מיט אַרבעל און א פּערמאָכטען דעקאָלטע. ווי איהר געוואוינהייט איז געווען, איז זי איצט געלעגען אין אַנטועכץ, איינגעדריט אין דריקען, איהר קאָפּ האָט זיך אָנגעשפּאַרט אַן דאָזיגעם פּים, זי איז געשלאָפען אין א זיסען חלום. וואָס זי האָט זיך אליין אויסגעוועבט. וועגען א היים, א שטילע, א פרומע און א באַלעבאַטישע. זי האָט נישט געהאַט און נישט געוואָלט טראַכטען וועגען העם, וואָס עס האָט געבראַכט אַז דאָמינגאָ זאָל מיט איינמאָל מאַכען א סוף צו אַלע איהרע מאַטערנישען, ספּיקות און פּיין. מיט איין וואָרט האָט ער איהר אַריבערגעפיהרט איבער די טיפסטע אָפּגרונטען און זי העריליכסטען, דערהויבען צו אַזאַ הערליכער וועלט, צו אַזאַ ליכטיג לעבען.

זי האָט פון אויסוויינייג געהשבונט די ציפערען פון איהרע באַנק-ביכלעך, גלייך דאָס וואָלט געווען ציטעל צו איהר נייעם בנין. די ציפערען האָבען איצט געטאַנצט פאַר איהר אין אַלערליי פאַנטאַסטישע פאָרמען פון א רעגענבויגען. די „אָבטען", די „גייטען" האָבען זיך איהר אויסגעוויזען ווי קליינע מענשען מיט לוסטיגע פּנים'ער, טאַנצען אָנגעטומען אין די „גולען" ווי מיט א גאָלדענער קייט און טראָגען איבער געדרייטע „פּעדען" און „זיבענס" אויף די פּלייצעס גלייך עס וואָלטען געווען שטוהלען, און זי אליין, כוואַנאַ זיצט אויף איין „פיר" און דאָמינגאָ — אויף א „זיבען" און פריידען זיך מיט א קינדערישער פרייד...

דאָס האָט זי נישט געחלומט, דאָס איז געווען עטליכע מינוט אַזוי פאַרן איינשלאָפען, און ווען די אויגען זענען שוין געווען גוט פערקלעפּט האָבען זיך נאָך איהרע ליפּען בעוועגט, ווי א פיש פאַר אָפּשטיין, זי האָט געמורמעלט:

— מאַדרע דע דיאָס, בענטש איהם, בעגליק איהם מאַטער הייליגע, ער איז דאָס בעסטע קינד אויף דיין ערד, מאַדרע, מאַדרע!

צוערשט איז געקומען זיין בעשלוס, דערנאָך ערשט די בעטראַכטונג דערפון, און נאָך שפּעטער ווי זיין טבע איז געווען — דער צאָרן.

ער האָט בעשלאָסען אַז כוואַנאַ וואָס איז אייגענטליך א גאַנץ גוטע „קלאָופּטע", טאָר מעהר נישט זיין אין דעם ריינשטאַק, און אַז זי איז אַזאַ פערפּייניגטע ווי יענע, די מיטן בלייכען פּנים, וואָס ער האָט געזעהען אויסגעקריצט אויף דער מצבה. און אַזוי איז פּעליע, און מעהר ווי זיכער איז ער, אַז אַנדזשעלאַ איז אַזאַ, און אַז די אַלע נפשות, די פונדאַכען, האָבען עפּעס אַזאַ מאַכט אַזאַ כוח, וואָס ער ווייסט נישט פונוואַנען עס נעהמט זיך. אַז דאָס איז דער כוח פון עשירות, פון וואַהפען געלד אין אַלע זייטען; ערשט איצט ווייסט ער, אַז זיין „פּאַטראָן" בערנאַרדאַ קאַר סמאַחאָ, וואָס האָט געשפּילט א האָלע פאַר א רייכען איז אין דער אמתען געווען א בלוטיגער אָרימאַן אין אַז יענער „אויסגעוויקעטער" דער סעניאָר פון סאַן פּאַולאָ, האָט פּשוט זיי אָפּגעגילדט, דערפאַר, זי זאָל זיין ווייב זיין, און אין דער אמתען מוז אַנדזשעלאַ זיך אַזוי פּלייבען, ווי די אַלע מיידלעך, מיט וועלכע ער האָט זיך בעקענט אין דער לעצטער צייט און וואָס ער האָט געזעהען אין שוהל ביים דאַווענען.

געוואוסט האָט ער, אַז מיט אַנדזשעלאַ איז נישט אַזוי ווי ער מיינט, אַז עס איז עפּעס אַנדערש, דערביי איז זיין פּלאַן זי צו בעפרייען אויסגעקומען צו ווייט און אליין פאַר איהם נאָך אומפערשטענדליך.

(פאָרטזעצונג קומט).

דער עלטער זיידע האט זיך נישט געאיילט ארויס-צושלעפען רב עקיבה אייגערס פוהרל פון דעם זומפ

זענען זיינע אייניקלעך בעשטראָפט געווארן מיט לאמקייט

(א כאראקטעריסטישע לעגענדע, וואס דרייט זיך ארום צווישען זקנים פון א שטעטעל נעבען לאדז)

אין א שטעטעל ארום לאדז דערציילען זקנים אזא מעשה:

מיט א יאהר הונדערט און צוואנציג צוריק האט ר' עקיבא אייגער געמאכט א נסיעה איבער אונזערע מקומות.

די טראקטען זענען דעמאלט געווען קלאגענדיגע. פון קיין ברוק האט מען נאך נישט געוואוסט, מיט אקס האט מען זיך געמוזט שלעפען איבער זומפען און זאמדען פון איין ישוב צום אנדערן.

פאסירט א מאל, דער רבי לאזט זיך אמאל אין וועג אריין. געווען איז דאס א פרייטאג אין דער פרי. געצוימען האט ער אין א גאר נישט ווייטליגענדיגען שכנותדיגען שטעטעל, וואו ר'האט געהאט בעשלאסען שבת צו האלטען.

אין מיטען וועג פערפאהרט אבער דער בעל-עגלה אריין אין א טיפען זומפ און ער קען בשום אופן דאס ביידעל נישט ארויסקריגען, ארום איז געווען וויסט, קיין לעבעדיגער נפש האט זיך נישט געוויזען. קיין ישוב איז אויך נישט געווען פון ערגיץ צו מערקען, דערווייל לויפען די שעה'ן.

דער רבי האט זיך שטארק מצער געווען, ער דארף זיך צוגרייטען צו קבלת שבת און דא קען ער זיך נישט ריהרען פון ארט.

אין חעם בעוויזט זיך פון א זייט עפעס א יוד, דער רבי ווערט מלא שמחה. ער לויפט איהם אקעגען פאלט אויף איהם ארויף און בעט איהם מיט טרע-רען אין די אויגען אז ער זאל גלייך אוועק אין נעכסטען דארף אדער אין שטעטעל און זעהען אהערצושיקען א פאר פערד צו הילף בכדי ר'זאל נאך קאנען בעצייטענס אנקומען אויף שבת אין ישוב אריין.

דער יוד איז אוועק וועיטער זיין וועג, דער רבי איז געווען זיכער אז ער וועט אויספיהרען דאס שליחות בשלימות.

מסתמא האבען זיך דעם יוד געטראפען אויפן וועג בעסערע געשעפטען און ער האט דעם רבינ'ס בקשה נישט דערפיהלט. דער רבי איז געווארען מיט יעדער מינוט אונרוהיגער, איהם האט געשראקען די סכנה צו בלייבען שבת אין מיטען פעלד. שווערע מי נוטען האט דער רבי דעמאלט איבערגעלעבט, ער האט הייס מתפלל געווען און זיין תפילה איז ענדליך צוגעהערט געווארען.

שוין נאר שפעט איז פון ערגעץ אנגעפלויגען א פריצישע קאטש, געשפאנט אין צוויי פאר פערד, ווי די לייבען. דער שררה האט דעם רבינ'ס בעל-עגלה אויסגעבארגט א פאר סוסים און דער רבי איז סוים צו ליכטצינדען אנגעקומען אין שטעטעל.

אין דער מקוה צו גיין און די אנדערע הכנות צו מאכען איז שוין קיין צייט נישט געווען, דער רבי האט מאקע געהאט צוליב דעם א פערשטערטען שבת.

באלד הערנאך האט מען דערמאהנט יוד פאר כירט אנ'אומגליק. אראפגייענדיג פון א וואגען איז ער געפאלען און זיך צובראכען א פיס, אויפן גאנצען לעבען איז ער שוין געבליבען א קאלעקע.

אין א צייט ארום איז אנ'ענליכער פארפאל געשעהען מיטן זעלבען יודה עלסטען זוהן. ס'האט זיך איהם געמאכט פלוצלינג א געשוויר אויף א פוס. די געשוויר איז זיך צוגאסען, ס'איז ענטשטאנען א פער-גיפטונג, מ'האט דעם יוד געמוזט דעם פוס אראפ-נעהמען.

אויך מיט יעדען בכור פון די שפעטערדיגע דורות האט פאסירט די זעלבע געשיכטע. זיי אלע זענען געווארען קאליקעס אויף די פיס.

פרומע יודען האלטען, אז דאס איז א שטראף פאר דעם, וואס דער דעמאלטסטיגער יוד האט זיך נישט געאיילט צו העלפען ר' עקיבה אייגערען, אז ער זאל וואס פריהער קאנען קומען אויף שבת אין שטעטעל אריין.

שווער צו זאגען אויף וויפיל די קאליקעשאפט פון דער משפחה האט עפעס א שייכות מיט ר' עקיבה'ס פארגענומעניש.

א פאקט איז אבער, אז די לעצטע דריי דורות (אייניקלעך, זוהן און זיידע) פון דער זעלביגער משפחה הינקעווען אונטער אדער ס'פעהלט זיי אין גאנצען א פיס.

ארגוס.

ראַדיאָ - ווינקעל

דער סוד פון דער ראַדיאָ - כוואַ[…] אין וואָס בעשטעהען איהרע אייגע[…] שאַפטען?

די ערפינדונגען פון 19-טען און 20-טען יאָהרהונדערט האָבען געמאַכט אַן איבערקער[…] אויף אלע געביטען פון אונזער לעבען. […] געניג, למשל, זיך צו דערמאָהנען, ווי […] מענשהייט האָט געלעבט אין 18-טען יאהרהונדערט און וואָס פאַר אַ שפרונג זי האָט געמאַכט […] שפעטער אַ דאַנק די ערפינדונגען פון דאַמ[…] און עלעקטרישען מאָטאָר. נאָך פיל אנדערע […] נייאַלע ערפינדונגען זענען אין משך פון די […] טע 5 יאָהר געמאַכט געוואָרען, ווי, למשל […] טאָגראַפיע, לופט-פליהעריי, פילם א.אַ.וו. […] די סענסאַציאָנעלסטע פון די אַלע ערפינ[…] איז בלי ספק ראַדיאָ. אָט דאָס, וואָס אין דער […] טראָגען זיך עפעס געהיימנישפולע טענער און […] מיט דער הילף פון אַ פראָסטען דראָהט און אַ […] כישופדיקע קעסטעל קאָן מען זיי הערען — […] נאָך דורך אַ סך מענשען בעטראַכט אַלס […] וואונדער.

דאָס דאָזיגע וואונדער ווערט גאָר […] ווען צוגלייך מיט די מוזיק-קלאַנגען פון […] אַפּאַראַט בעווייזט זיך אויפ'ן ספעציעלען […] דער אָרקעסטער, וואָס פיהרט אויס דעם קאָנ[…] נישט פאַר איין לעזער וועט זיין אינטערעס[…] וויסען, אַז דאָס דאָזיגע וואונדער פון איבערטר[…] קלאַנגען און בילדער מיט דער הילף פון […] לאָזען ראַדיאָ שטיצט זיך אויפ'ן פשוטען […] געזעץ פון רעזאָנאַנס.

די בעדייטונג פון דאָזיגען וואָרט — […] נאַנס — איז דאַכט זיך, אַלעמען בעקאַנ[…] פון די אַקוסטיק-ערשיינונגען. אָט די אקוס[…] אייגענשאַפטען האָט דער ראַדיאָ אויסגענוצ[…] זי און בעווייזט איצט אַזעלכע פענאָמענאַלע […] דער.

די הונדערטער ראַדיאָ-סטאַציעס אויף […] וועלט שיקען אַרויס טאָג-טעגליך זייערע […] אין די מרחקים אַריין. דערביי האָט יעדע […] איהר בעזונדערע צאָהל וואַקלעניישען און […] אייגענע לענג. אָט די ראַדיאָ-כוואַל עס […] זיך זייער און אַטאַקירען יעדע אַנטענ[…] געפינט זיך אויף זייער וועג. דער בעזיצ[…] דער אַנטענע וויל אָבער אין דעם אויג[…] הערען נאָר איין בעשטימטע סטאַציע […] אַלע מיטאַמאָל. אין דעם בעשטעהט […] אויפגאַבע פון דעם געהיימנישפולען קעסט[…] דעם ראַדיאָ-אַפּאַראַט. מיט איין דרעה […] גאַלקע „סטראַיעט" ער אָן זיין אַנטענע […] זאַנאַנס פון דער בעשטימטער כוואַליע, […] וויל הערען.

אפילו די ערשיינונגען פון ליכט […] זענען אויך אַ רעזולטאַט פון דעם זעלבן […] נאַנס. דער גאַנצער אונטערשיד בעשטעה[…] דעם, וואָס די פונקציע פון ראַדיאָ קעסטע[…] פילט דאָס מאָל אַ מעהר דעליקאַטער און […] פולקאָמטער אַפּאַראַט, דאָס איז אונזער […] אויג האָט די אייגענשאַפט אָנצושטעלען […] גאַנץ קורצע וואַליעס, די אַזוי גערופענע […] קורצע כוואַליעס. פערשטעהט זיך, אַז […] פיהרט אויס איהר אַרבייט אַ סך געשיקט[…] פינקטליכער, איידער די מאַשינען און […] וואָס דער מענש שאַפט. אונזער אויג […] זיך מיט אולטראַ-קליינע רעזאָנאַטאָרען, […] נען די אַטאָמען. אַ דאַנק די דאָזיגע קליינ[…] זאָנאַטאָרען קאָן אונזער אויג אויפכאַפּען […] טע-שיידען דאָס גרינגס אויפ'ן פעלד, וואָס […] זיך אָפּ אַזוי בולט פון בלויען קאָליר פון […] און מיר האָבען גאָרנישט דאָס געפיהל […] סאָנאַנס. ביי ראַדיאָ אָבער, ווען דער […] פון אַפּאַראַט איז נישט אין אָרדנונג און […] סטאַציעס לאָזען זיך הערען מיטאַמאָל, […] איבער איינע די אַנדערע, קאָן מען […] שפּ-ינגען פון אויפ-עגונג דורך דעם […] דיסאָנאַנס. אונזערע אַפּאַראַטען אַרבייטען […] אַזוי פּרעציז, ווי די נאַטור מעכט עס.

איז תהום פון דענונציאַציעס און אויספרעסונגען

דעמאָראַליזירענדע פאלגען פון די נירענבערגער געזעצען

פראג, (יט"א) פון דייטשלאנד קומען אן צאהל רייכע ידיעות וועגען דעם העכסט דעמאראליזירענדער ווירקונג פון די נירענבערגער געזעצען. אויף יעדען טריט און שריט ווערען די דאזיגע „געזעצען" אויסגענוצט פאר דענונציאציעס צו אויספרעסונגען. אין היהען האט די פאליציי ארעסטירט 5 מאנספילען און א פרוי, אייגענער פון די פערהאלטענע, א יודישער סוחר האט אונטערגעהאלטען בעציהונגען מיט אנ'-ארישער פרוי. כדי ארויסצופרעסען געלד ביי דעם יוד, האט די פרוי אפגערעדט מיט 2 בעקאנטע, אז זיי וועלען קומען ביינאכט, איבערראשען אזוי ארום דעם יוד און ארויסבעקומען פון איהם געלד. אונטער דער דראהונג פון בעשולדיגען אין „ראסענשאנדע" האט דער יוד גלייך אויסגעצאהלט 100 מארק אין מזומנים און 400 מארק אין קורצטערמיניגע וועקסלען, אלע 4 פערזאן וועלען אינקורצען שטעהן פארן געריכט אין אאכען.

פראנקפורט (יט"א). די שטראף-קאמער אין פראנקפורט האט פערמשפט א 26-יעהריגען שטאטס לאזען יודישען אנגעקלאגטע אונטער דער בעשולדיגונג פון „ראסען-שאנדע" אויף 2 יאהר תפיסה און 3 יאהר עהרען-פערלוסט.

בערלין (יט"א) אין צייטשריפט „דייטשעס שטראפרעכט" איז ערשינען אנ'ארטיקל פון קאמערץ געריכט וועגען אנ'אנגעקלאגטען וועלכער האט זיך אונבערעכטיגט בענוצט מיטן נאמען „היינץ" אנ-שטאט זיין יודישען נאמען. דער ארעסט-אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ איז בעשטעטיגט געווארען.

בערלין, (יט"א) דער רייכס-אינערן מיניסטער האט געמאלדען אלע פאליציי-ארגאנען אז אויף להבא זאל בעת יעדען פאליציי-פעהער פעסטגע-שטעלט ווערען די רעליגיאנס אנגעהעריגקייט פון דעם בעשולדיגטען, עווענטועל אויך זיין פריהערדיגע רע-ליגיאנס אנגעהעריגקייט.

געשטארבען דער גרינדער פון מאזעסוויל נח קאצאוויטש

בוענאס איירעס (יט"א) נח קאצאוויטש, איינער פון די גרינדער און אנפיהרער פון דער ארגענטינער יודישער קאלאניזאציע, איז געשטארבען אין דער קאלאניע מאזעסוויל, בעקאנט אלס די ארגענטינער ירושלים", וואס ער האט געהאלפען גרינדען און אויסבויען. נח קאצאוויטש איז אלט געווען 74 יאהר.

קאצאוויטש איז געבוירען געווארען אין סלא-נים. אלס 20-יעהריגער משכיל האט ער זיך פער-אינטערעסירט מיט דער יודישער קאלאניזאציע אין ארגענטינא, הגם ער איז שוין דעמאלט געווען אנ'-אקטיווער חובבי-ציון.

אין יאהר 1894, ווען אין גראדנער געגענד האט זיך געבילדעט א גרופע קאלאניסטען פאר ארגענטינע, איז קאצאוויטש אלס איינער פון די איניציאטארען אבגעפאהרען אלס דעלעגאט פון דער גרופע קיין ארגענטינע און דארט פארטראטען איהרע אינטערעסען ביים ארגאניזירען די מיטגלידער אין מאזעסוויל, וואו ער איז שוין פערבליבען אלס יאלונאוויניגע ביז צום לעצטען טאג פון זיין לעבען האט קאצאוויטש צוגלייך מיט דעם גרעסטען טייל פון די חברים פון זיין גרופע זיך פערנומען מיט ערד ארבייט. אין 1899 און 1901 האט קאצאוויטש בע-זוכט די אלטע היים און דארט רעקרוטירט דריי גרופעס קאלאניסטען פאר מאזעסוויל.

קאצאוויטש איז געווען אנ'איבערצייגטער קא-אפעראטיסט. ער האט געגרינדעט און איז יאהרען לאנג געווען דער פרעזידענט פון דעם קאלאניסטי-שען קאאפעראטיוו אין מאזעסוויל. ער האט א חוץ דעם גענומען אנ'אקטיווע אנטייל אין דער געזעל-שאפטליכער טעטיגקייט. ער האט געגרינדעט די ערשטע ביבליאטעק און די ערשטע קינדער-שול אין מאזעסוויל. ער איז געווען פרעזידיום-מיטגליד פון דעם ערשטען יודישען קאנגרעס אין ארגענטינע אין יאהר 1916.

אין צוזאמענהאנג מיט זיין געזעלשאפטליכער ארבייט האט קאצאוויטש זיך בעטייליגט מיט ארטיק-לען אין יודישע, העברעאישע, שפאנישע און רוסי-שע אויסגאבעס מיט זיין נאמען און אונטער די פסע-ודאנימען „נח איש האדמה", „בן-קיש" און אנדע-רע. ער איז געווען קארעספאנדענט אין „הצפירה" לאנדאנער „היהרך", „טאג", יודישע צייטונג" און אנדערע בלעטער.

קאצאוויטש האט ביז די לעצטע יאהרען פון לעבען דערהאלטען די ענערגיע און דעם ענטוזיאזם פון זיין יוגענד. א חוץ זיין קולטורעל געזעלשאפט-ליכער ארבייט, איז קאצאוויטש אויך געווען פראק-טישער קאלאניסט. אין זיין פארם האט זיך געפיהרט די בעסטע ווירטשאפט. קאצאוויטש איז געווען שטארק געאכטעט ביי די היגע קאלאניסטען, וועלכע טרויערען איצט נאך איהם ווי נאך איינעם פון די בעדייטענסטע מענשען פון דער ארגענטינער יודי-שע קאלאניזאציע.

Dr med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20.

ר. איזראעל

אויסגעליטערטע נשמות

סענסאציאנעל שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

43

קאפיטעל 10

דער אנהויב פון שאנטאזש

סאניע איז געקומען פון אדוואקאט פול מיט בטחון, אז איהר וועט זיך איינגעבען עפיס צו טון פאר דעם אומגליקליכען ד"ד, וועלכער האט זיך גאנץ צופעליג געפינען אין אזא שווערער לאגע. דער אדוואקאט האט זיך איבערגענומען מיט דעם ענין, און ס'זענען געווען אלע אויסזיכטען, אז ער זאל קענען עפיס אויפטון. זי איז געווען צופרידען פון איהר איינפאל זיך צו פערשטענדיגען מיט אנ'אדוואקאט, און פון דעם אויסוואהל, וואס זי האט געמאכט.

סאניע האט נישט בלויז געטראכט וועגען דעם אדוואקאט ראיוסקי נאר אויך וועגען דעם מענש. באלד נאך דעם ערשטען געשפרעך מיט איהם האט סאניע דערפיהלט צו ראיוסקי'ן עפעס מעהר ווי א פערזענליכע סימפאטיע, ס'איז איהר געפעלען געווארען ראיוסקי'ס דעצידירטע שטעלונג צו אלע פראגען, זיינע פעסטגעשטעלטע פרינציפען, פון וועלכע ער האט נישט געוואלט אפטרעטען. איהר איז געפעלען געווארען זיין טעמפעראמענט, זיין ברען, ווען ער האט זיך גענומען צו אנ'ענין.

ס'איז געווען א מאנטאגדיגער טאג און זי האט געוואוסט, אז היינט וועט קומען צו איהר פון שטעטעל איהר פאטער. דעם אמת געזאגט, ווען זי וואלט געוואלט זיין אויפריכטיג, וואלט סאניע געמוזט מודה זיין, אז די וויזיטען פון איהר פא-טער זענען איהר נישט געווען צום הארצען, נישט דערפאר, ווייל זי האט מיט איהם נישט געוואלט רעדען, איהם זעהען, זיך אויספרעגען אויף דער מאמען און אויף דעם קליינעם שוועסטערל. פער-קעהרט — סאניע האט דאך אלע זעהר ליב געהאט. זי האט דאך פשוט נאך אלעמען געבענקט, און נישט נאר נאך איהר נאהענטסטער משפחה, נאר נאך דעם וואלד און טייך, נאך די יודענעס, נאך דעם שטעטעל אליין, נאך די גאסען און די יודען און גאנץ בעזונדערס האט זי זיך אויס-געפרעגט וועגען דעם רב, ווי אזוי ער האלט זיך און ווי אזוי ער רעאגירט אויף דעם אומגליק, וואס איהם האט געטראפען. די וויזיטען פון איהר פא-טער זענען אבער פאר איהר געווען נישט-אנגענעהם ווייל שטענדיג האט ער איבערגעחזרט דאסזעלבע, דער פאטער האט איהר אנגעהויבען איינצורעדען און צוצורעדען, אז זי זאל זיך אומקעהרען אהיים זי האט נישט געקענט געבען צו פערשטעהן איהר פאטער מרדכי זאמערפעלד, אז דארט איז איהר ענג, אז זי וועט מעהר אין שטעטעל נישט קענען פערבלייבען.

מרדכי זאמערפעלד איז טאקע דעמזעלבען טאג געקומען קיין לאדז און דאסמאל מיט דעם פעסטען בעשלוס מיטצונעהמען זיין טאכטער צוריק אהיים. ער האט אין שטעטעל נישט געהאט קיין מנוחה פון זיין פרוי, וועלכע איז קראנק געווארען צוליב דעם, וואס איהר טאכטער, דאס כלה-מיידעל, האט פער-לאזען די היים.

— וואס מאכסטו שרה'לע? — האט מרדכי געזאגט, אריינקומענדיג צו סאניען אין שטוב. דער פאטער מיט דער טאכטער האבען זיך צוקושט.

— אדאנק, טאטע, ס'געהט מיר זעהר גוט, איך פיהל זיך מונטער. כ'האב אנ'אויסזיכט, אז גאר בקרוב זאל איך בעקומען עפיס אנ'ארבייט כדי צו פערדינען אויף מיין אויסהאלטען.

— דאס וועסט נישט מעהר נויטיג האבען, שרה'לע — האט מרדכי געזאגט, — איך בין דאסמאל געקומען אהער מיט'ן פעסטען בעשלוס דיך מיטצונעהמען צוריק אהיים.

— הויבסט שוין ווידער אן, טאטע, מיט דעם זעלבען פזמון. איך האב דאך דיר געזאגט, אז איך וועל דערווייל נישט צוריק פאהרען אהיים. איך קען דארט נישט מעהר בלייבען. איך האב דיר שוין אלץ געגעבען צו פערשטעהן און דו מאכסט זיך, אזוי ווי דו וואלסט דאס נישט משיג זיין.

— שרה'לע, די מאמע איז קראנק[…] נישט אויסהאלטען פאר בענקשאפט.

— דו ווייסט דאך טאטע, ווי ליב […] די מאמע. כ'וואלט פאר איהר געגאנגען […] אריין. אבער זי וועט זיך צוגעוואוינען […] מאלע וואס קינדער פאהרען אוועק פון […] נישט נאר אין א שטאט, וואס ליגט […] פון דעם היים-שטעטעל מיט עטליכע […] לאמעטער און מ'קען זיך זעהען ווען […] איז דאך פשוט לעכערליך.

— אבער שרה'לע, דאס גאנצע שטעטעל […] מיר נאך מיט די פינגער, וואו איז דאס […] געווארען, אז א יונג מיידעל זאל פערלאז[…] עלטערן און איהר היים און זאל זיך […] בעזעצען אין א גרויסער שטאט. דו […] פערגעסען, אז זיי זענען געדעכט אויף […] דאך א יונג מיידעל און די געפאהרען […] מיידעל אין דער גרויסער שטאט […]

— איך לאך אויס דיינע יודען […] ווייזען אויף דיר אן מיט די פינגער. […] מיך דערקענט אויף זיי אלע אין די […] פאר מיין פערלאזען דאס שטעטעל, […] ביי'ט וואס צו רעדען, ווייל זיי […] וואס בעהאלטען זיך אין די לעכער ביי […] זיי זענען ווי די העז, וועלכע ענטלויפען […] קאמף און פון יעדע אומאנגענעהמליכקייט […] יודען פונ'ם שטעטעל דארפען ווי א[…] רעדען.

(המשך קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואָך, 10 יוני, כ' סיון תרצו

זון-אויפגאנג 3.13
זון-אונטערגאנג 7.57

די פינסטערע טראגעדיע

פראצעס וועגען דעם דערהרג'עטען און צושניטענעם ארבייטער

(א) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט פאר-געקומען דער סענסאציאנעלער פראצעס געגען דער משפחה בעלטשיק (טאטער, זוהן און מוטער) און זייער לאקאטארקע אננא יאבלאנסקא, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין דערהרג'ענען דעם ארבייטער סטאַניסלאוו קוביק און אין פעהלען זיין קערפער, און דערנאָך די בעזונדערע טיילען אין שייפלערס סטאַוו.

צום פראצעס, וואָס האָט געמאַכט א גרויסען רושם און שטאָט איז געקומען א גרויסער עולם ניי-געריגע, ושעהנע אויף סענסאציעס.

זייער כונה בייצוואוינען דעם היזיגען פראצעס איז נישט דערפילט געוואָרען, ווייל אויפן פארשלאג פונם פראקוראר, אז די טריבונאל - פערהאנדלונגען זאָלען פאָרקומען ביי פערמאכטע טירען, האָט מען דעם גרויסען עולם נייגעריגע ארויסגעבעטען במחילה פונם געריכטסזאַל, און דער פראצעס איז טאַקע פאָרגעקומען ביי פערמאכטע טירען.

לויט דעם בעשולדיגונגס - אקט, האָט דעם 27. סעפטעמבער 1935, 9 אינדערפריה, דער 9-יעהריגער שוסטער־יונג סוואבאָדא בעמערקט אויף שייבלערס סטאַוו

א שווימענדיג פעקעל,

ארומגעוויקעלט אין ברוין פאפיר און פערבונדען מיט שנירלעך.

נישט קענענדיג אליין ארויסשלעפען פון וואסער דאס פעקעל, האָט ער גערופען זיין פאטער, וועלכער האט צוזאמען מיטן וועכטער פון פארק ארויסגע-קריגען דאס פעקעל אויפן ברעג. אז זיי האָבען דאס פעקעל אויפגעבונדען האָבען זיי דאָרט

געפינען א טויטען קערפער פון א מענ-שען אָהן קאָפּ, הענד און פיס

וואס איז געלעגען אין א זאַק.

מ'האָט וועגען דעם געמאָלדען דער פאָליציי, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט, אז דער צושטיקעוועטער קערפער, געהערט צו א יונגערמאן פון א יאָהר 20—26. עס איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז זיין טויט האָט געמוזט קומען פון א וואונד אין האלז, אז ער האָט געמוזט האָבען פערשטעקט דאָס מויל, און אז דער קאָפּ און די הענד און פיס האָט מען איהם געמוזט ארונטערהאקען מיט א שארפען געגענשטאנד.

די ערשטע אויספאָרשונג איז צוגעגאנגען זעהר שווער מחמת'ן פעהלען פונם קאָפּ אויפן קערפער. עס איז דאַן אין דער פרעסע אָפּגעדרוקט געוואָרען

אַנ'אָפּעל צו דער לאָדזער בעפעלקערונג

מ'זאָל אנמעלדען פערשוואונדענע מענשען.

ערשט דעם 3. יאנואר ה. י. האָט זיך געמאָלדען א געוויסע יאַנינא קוביק, וועלכע האָט איבערגעגע-בען, אז זינט א לענגערע צייט איז נעלם געוואָרען איהר קוזין, סטאַניסלאוו קוביק.

פונם אנגעטועכץ אויפן טויטען קערפער האָט זי, און איינער בּאָלעסלאוו פּאָפּיעלארסקי, דערקאַנט דאָס אָנגעטועכץ פון סטאַניסלאוו קוביקן, וועלכער איז געווען אַנ'ארבייטער אין דער „ווידזעווער מאַנו-פאַקטור".

בעת דער ווייטערדיגער אויספאָרשונג איז מען דערגאַנגען, אז

דער בעסטיאַליש דערמאָרדעטער

איז געווען א יוצא ונכנס ביי דער ארבייטאָרין זאָפיא בּיעלטשיק, וועלכע האָט צוזאמען מיט איהר מאַנער אנגיעשקא, דעם 17-יאָהריגער ברודער סטאַניסלאוו און מיט איהר חבּרטע, דיארבייטאָרין אננא יאב-לאָנסקא געוואוינט אין א צימער אויף וואָרגע 10.

אזוי ווי דעם חשד איז טאַקע אויף זיי טשפּאַלען האָט מען זיי פּאַלד ארעסטירט.

שפּעטער האָט מען אין א קלאָזעט אויף וושגאַר-ווער גאס און אין א צווייטען קלאָזעט אויף חאָמ-בּראָווסקא 34 געפונען, איינגעפאַקט אין פעקלעך די איבעריגע אברים פונם קוביקס טויטען קערפּער.

שטיצענדיג זיך אויפן עדות-זאָגען פון די שכנים פון די בעלטשיקס, האָט מען פעסטגעשטעלט, אז קוביק האָט מיט זיי געפיהרט אַנ'אויסגעלאַסען לעבען, צוזאמען מיט זיי זעהר אָפט געשיכּורט און אַר-רויסגערופען ווילדע סקאַנדאַלען.

עס איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז דער גרויזאַמער מאָרד איז אדורכגעפיהרט געוואָרען דעם 22. דעצעמבער פ. י. בייגאַכט בעת די אַלע בעשול-דיגטע און זייער קרבּן זענען געווען שיכּור, און אז אויפן שיכּורן פארשלאָג פון איהר מוטער, האָט זאָ-פיא בּיעלטשיק גענומען א ראַזיר-מעסער און

געשניטען דעם טויט - שיכּורן קוביקן שטיקערווייז,

בעת איהר „קאָלעזשאַנקע" האָט איהם צוגעהאַלטען.

צום פּראָצעס זענען ארויסגערופען געוואָרען 30 עדות.

נאָך די רעדעס פון פּראָקוראָר און פערטיידיגער אדוו. ליליקער און אדוו. אָלשער-בערמאַן, האָט דאָס געריכט ארויסגעטראָגען א פּסק-דין, לויט וועלכען זאָפיא ביעלטשיק איז פערמשפּט געוואָרען אויף 15 יאָהר טורמע אנגעשקא ביעלטשיק אויף 10 יאָהר טורמע.

אננא יאַבּלאָנסקא אויף 12 יאָהר טורמע און סטאַ-ניסלאוו ביעלטשיק איז פריינעשפּראָכען געוואָרען.

שויך אין קורצען

די ציהונג פון דער 1-טער קלאַס. יעדער קויפט שויך אַ לאס אין דער בעריהמטער קאלעקטור פון ב. יאַטקאַ, וואו איז דער פריהערדיגער לאטעריע צווישען אַ סך געווינסען איז אויך געפאַלען 100.000 זל. אויף נומער 138310. אויסערשטעטישע צאהלען איין אויף פ. ק. א. 63910.

זיי האבען געשלאגען דעם דאקטאר

וועלכען זיי האבען חושד געווען איז אומבּרענגען זייער קינד

(א) דעם 13. יאנואר ה. י. איז אינ'ם קרייז-שפּיטאל אויף זאגייניקאווא געשטארבען די 5-יאהריגע פערל־דינע זיגער, און א הרע עלטערען, יאנקעל און גאלדע-דבורה זיגער זענען, — בע-שולדיגענדיג אינ'ם טויט פון זייער טעכטערל דעם אובּעזפּיעטשאלניע-דאָקטער, ד"ר סאלאמאן־ בער-נארד ראבינסאן — דעמזעלבען טאג געקומען אויפ'ן מעדיצינישען פונקט, אויף בזשעזשינער 13 מיט דער כוונה זיך אָפּצורעכענען מיט איהם...

ווען דער ד"ר ראבינסאן איז האלב 4 נ. מ. אָנגעקומען אין דער פּאטשעקאַלניע, איז זיגער צו איהם צוגעלאָפען און אַזאַ זעץ געטון איהם מיט דער פויסט אין פּנים און אין דער ברוסט, אַז די ברילען זענען איהם אַרונטערגעפאלען, און זיגער'ס ווייב האָט איהם בעת מעשה געשלאָגען מיט דער ליאלקע, וואס זי האָט אָפּגענומען אין שפּיטאל נאכ'ן טויט פון איהר קינד.

דער דאָקטאר ראבינסאן איז ענטלאָפען אין קאַ-בינעט, און די שלעגערס זענען פערהאלטען געווא-רען דורך די פאליציאַנטען.

די מעדיצינישע אונטערזוכונג האָט דאן פעסט-געשטעלט, אַז די שלעגערס האָבען דעם דאָקטאר שטאַרק צובלוטיגט די ליפּ, א האַנד א. אז. וו.

בעגען דעם פארפאָלק זיגער איז דעריבער פער-פיהרט געוואָרען א פּראָצעס, און נעכטען זענען זיי געשטעלט געוואָרען פאר'ן קרייז-געריכט.

פון די ווייטערדיגע אויפקלערונגען אויפ'ן פּראָ-צעס איז צו זעהען, אַז נאָך דע־ אוואנטורע האָט זיך דער געשלאָגענער דאָקטאר אזוי איבערגענומען מיט דעם עגמת נפש, אַז ער איז פערשלאָפט געוואָרען, און האָט געמוזט ארויספאָהרען אויף קוראציע קיין קריניץ, און דערנאָך האָט ער ווילענדיג זיך אויף אַ גימנאַזיאַלען ראוט בעקומען א פּלוצלונגען אטאַק און איז געשטארבען.

דער בעשולדיגטער זיגער'ס האָט דע־קלערט, אַז דער ד"ר ראבינסאן האָט געהיילט זיין טעכטער'ל פונ'ם 9. יאנואַר אָן. ער האָט פערשריבען מעדיצי-נען און געזאגט, אַז דעם קינד איז גארנישט. ווען דע־ן 11. יאנואַר איז דעם קינד ערגע־ געוואָרען, איז ער מיט זיין ווייב 4 מאָל געגאנגען צו'ם דאָק-טאר, אָבער יענער האָט זיך פון זייערע טענות גאר-נישט געמאכט, אַזוי אַז זיי האָבען זיך געמוזט ווענדען פּריוואַט צום ד"ר הערשפינקעל, וועלכער האָט דערקלערט, אַז דאָס קינד האָט אַנ'ענטצינדונג פון דער „בלינדער קישקע" און אז ער מוז תיכף אפּערירט ווערען.

ווייטער האָט זיגערט ערקלערט, אז ווען ער איז אוועק מיט א צעטעל צום ד"ר ראבינסאן האָט יענער געזאָגט, אַז כל זמן ער האָט געהאַט צו בעצאָהלען א פּריוואַטען דאָקטאר, דאַן מוז ער אויך האָבען אויף צו בעצאָהלען אין שפּיטאל, און ערשט נאָך א לענ-גערען אפּציהען האָט ער איהם ארויסגעגעבען א קוואַליפיקאציע־צעטעל אין שפּיטאל.

דאָס קינד איז אזוי ארום אריבערגעפיהרט גע-וואָרען אין שפּיטאל דעם 12. יאנואר, און עס האָט זיך ארויסגעוויזען, אז די אָפּעראַצ ע קאָן שוין דאָ גארנישט העלפען, און — דאָס אומגליקליכע קינד איז געשטארבען.

אין טיפען צער און צאָרן מחמת'ן טויט פון זייער איינציג קינד האָט ער מיט זיין פרוי צושלא-גען דעם דאקטאר...

עס זענען פערהערט געווארען די עדות, און צווישען זיי, דער הויפּט־דאָקטאָר פון דער „אובעז-פּיעטשאלניע", וועלכער האָט דערקלערט, אַז דאָס האנדלען פון ד"ר ראבינסאן איז געווען אין הסכם מיט די פּאָרשריפטען.

דאָס קרייז-געריכט האָט אַרויסגעטראגען פאָל-גענדען אורטייל:

דאָס פּאר־פּאלק זיגער ווערט פערמשפּט צו א האלב יאהר טורמע, אָפּלייגענדיג דאָס אויספיהרען פון דעם פּסק דין אויף 2 יאהר.

—**—

די שטרייק-בעוועגונג אין לאדז

ליקווידירט דעם שטרייק אין העב-לערס פאַבּריק.

(א) נעכטען איז, טאָג 3 וואָכען שטרייקען אין העבלערס פאַבּריק, צוליב אורלויבען און איינפיה-רען א נייעם טאַריף אויף געוויסע אָפּטיילונגען — דערגרייכט געוואָרען א הסכם און די ארבייטער זע-נען שוין נעכטען צוגעטראָטען צו דער ארבייט.

ביי עיטינגאָנען שטרייקט מען נאָך

(א) נעכטען איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם אָקופּאציע - שטרייק אין דער אַפּרעטור - אָפּטיילונג פון עיטינגאָנס פאַבּריק אויף דער ראַדוואַנסקא 30.

די ארבייטער, וועלכע אָקופּירען אין א צאָהל פון 700 מאַן די פאַבּריק, האָבען ארויסגעשטעלט א פאָדערונג צו גאַרמירען די לוינען אין הסכם מיטן אָפּמאָך־ טאַריף, ווי אויך איינצופיהרען אַקאָרד - סיסטעם אין די אָפּטיילונגען, וואו די ארבייט קומט פאַר לויטן אַקאָרד־סיסטעם.

די פאַרשטעהער פון דער פירמע האָבען מסכּים געווען אויף די פאָדערונגען פון די ארבייטער בנוגע די אַקאָרד־לוינען, אָבער אזוי ווי עס איז נישט דער־גרייכט געוואָרען קיין הסכם בנוגע די לוינען בכלל — האָט די קאָנפערענץ נישט געגעבען קיין רעזול-טאַט און דער שטרייק דויערט ווייטער.

שטרייק ביי די ברוק - ארבייטער

(א) מחמת'ן פערקלענערען די לוינען פאַרן ענג-לישען שבת, האָבען 100 ברוקער־ארבייטער, וואָס זענען בעשעפטיגט ביי דער פירמע „פּילאָן" נעב-טען געוואָרפען די ארבייט אויף פערשידענע פונק-טען פון דער שטאָט. די שטרייקענדע האָבען זיך גע-ווענדעט וועגען אַנ'אינטערווענץ צום ארבייטס-אינספעקטאָר.

Dr. med. H. LUBICZ

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאַנא 7 (פריהער 43). טעלעפאָן 141-32

עמפּאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָווענט

טעאטער „ראָזמאַיטאָשטשי"

ציגעל = נאָם 27. טעל. 112=25.

דיר.: דוד צעלמייסטער.

אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאַנג פּראָלאָנגירט די גאַסטשפּילען פון „אַראַראַט"

קינסטל. אנפ.: מ. בראָדערזאָן

היינט, מיטוואָך, 9 אווענט

צווייטער גרויסער לאַך-פּראָגראַם א. נ.

„משה קאַפּויער"

רעזשי: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער.

אונזער אנסאמבל: חנה גראָסבערג, שיינע מרים. מאַלווינא ראַפּעל. יואל בערגמאַן, ש. דזשיגאַן, וול. גאַדיק. סאַם היאַר, פ. פולאַווער, י. שומאַכער. קאָמפּאָזיטאָר: וול. גאַדיק. דיריגענט: ד. בייגעלמאַן.

קיין ארץ-ישראל

גרופּענווייז און אינדיווידועל.
בּיליגע פּרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פּינקטליכע בעהאַנדלונג.

קיל ווילנע ד. 30/6 פון 95 זל.

ים-אויספלוג לאנדאָן-אמסטערדאם דעם 7/7–16/7 פון 210 זל.

„פּיאַרדי—נאַרוועגי" דעם 19/7–30/7 פון 330 זל.

אויסלענדישע הנחה-און קוראַציע-פּעסער. פאַרשטעהערשאַפט פון „אינטוריסט" אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאַנד. ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פּוילען.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט דאס יודישע רייזע-ביוראָ

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

פּאַבּאַר 1915

היינט, מיטוואָך, ד. 11. יוני דאַרפען זיך שטעלען צו דער פּאַבּאַר־קאָמיסיע נומער 1 די פּאָבּאָראָווצעס, וואָס זענען געבוירען אין 1915, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 11. קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַ-מיליען־נעמען הויבען זיך אָן מיט

F, G, H, I, J, K, L, M, N, O

פאר דער פּאָבּאָר - קאָמיסיע נומער 2 — פּאָ-בּאָראָווצעס פון 1914, קאַטעגאָריע „בע", די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4, 6, 12 און 13 קאָמיסאַר-יאַטען — אַלע.

פערברייטערונג פון דער עלעקטרישער בעלייכטונג אין שטאָט

(א) אין הסכם מיט דעם אויסגעארבייטען פּלאַן צו אויסבויען די נעץ פון עלעקטרישער בעלייכטונג אין לאָדז — האָבען זיך איצט אָנגעהויבען די ארביי-טען צו אינסטאַלירען דאָס ליכט אויף די פּאָרשטעט סאיני, ווידזעוו, קאַראַלעוו.

אויך ווערט דער שעקיעוויטש פּארק איצט בע-קומען א ספּעציעלע בעלייכטונג, ווי דער פּאָניאַ-טאָווסקי פּארק — נידעריגע מילך-לאמפּען.

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשור'ען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ל. שטעקעל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), ש. יאַנסשעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ם. סטאַניעלעוויטש (פּאָמאָרסקאַ 91), א. פּאַרקאָווסקי זאַוואַדזקאַ 45), ב. גלוכאָווסקי (נאַרו-טאָוויטשאַ 6), ם. האַמבּורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוו-לאָווסקי (פּעטריקאָווער 307).

צובראָכען א האַנד

(א) אויף דער לימאַנאָווסקיעגאָ גאַס איז פון א שטויס פון א וואָגען אַנידערגעפאַלען די 43-יאהריגע רבקה מאַלינאָווסקאַ פון אַלעקסאַנדער, זיך שווער צוקלאַפּט דעם קאָפּ און צובראָכען א האַנד.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם

I.

דאָס געהיימניס פון פּעראַק

II.

„אויף סיביר"

אין די הויפּט-ראָלען:

Jadwiga Smosarska i Adam Brodzisz

אָנהויב 4 נאָכם. שבּת און זונטאָג 12 בייטאָג.

בעסטיאלישער אנפאל אויף א יוד
דריי כוליגאנעס האבען איהם שווער פערוואונדעט

נעכטען ארום 3 א זייגער בייטאג איז מיט דער זשורודסקא גאס (נעבען דער מאגיסטראצקא) געגאנגען דער 57־יעהריגער עליאש זילבערמאן, א איינוואהנער פון א מלעטשארניע אויף פולנאצנא 14.

פלוצלינג זענען איהם בעפאלען 3 כוליגאנעס און מיט דעם אויסגעשריי „שלאגט דעם יוד" האבען זיי אירם אנגעהויבען שרעקליך צו שלאגען. ער איז געפאלען אויף דער ערד. בעגיסענדיג זיך מיט בלוט. שוין ליגענדיג אויף דער ערד. האבען די כוליגאנעס זילבערמאנ'ען געפייניגט און זענען דאן. אנטלאפען.

עטליכע דורכגעהער האבען אלארמירט די פאגאטאוויע, דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז ביי זילבערמאנען איז צובראכען א ריפ, ער האט בעקומען עטליכע וואונדען אין קאפ און פנים אין אנ'ערנסטען צושטאנד האט מען איהם אפגע־פיהרט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא גאס.

די פאליציי האט אונטערגענומען אנ'ענערגישע אויספארשונג צו ענטדעקען די אנפאלער.

יודען!
געדענקט, שיקט נישט צוריק די בילעטען. נאר דערהאלט זיי, בכדי אזוי ארום צו דערמעגליכען די ווייטערדיגע עקזיסטענץ, פון דער איינציגער יודישער נאכט־פאגאטאוויע
ביי „לינת הצדק"

חברה קאמבינאטארען בעארבייטען א רעעמיגראנט דורך א „קאפערט"
איין פערדעכטיגער ווערט פערהאלטען און נעכטען געמשפט
(אינטערעסאנטער פראצעס אין לאדזער קרייז־געריכט)

אין מאי 1935 איז צוריקגעקומען פון קא־נאדע דער זאגוראווער איינוואוינער בראניסלאוו פיודראווסקי, געבראכט האט ער מיט זיך מיט א פעקעל דאלארען און זיך גערעכענט דא איינצו־ארדנען.

גענומען האט ער זיך צו פערשידענע גע־שעפטען אבער ס'איז איהם אוועק שלימזלדיג, זע־הענדיג אז דאס געלד לאזט זיך איהם אויס, האט ער בעשלאסען צוריקצופאהרען קיין קאנאדע.

צו דעם צוועק איז ער דעם 21 יאנואר 1936 געקומען קיין לאדז בכדי אין עמיגראציע־סינדיקאט צו ערלעדיגען די נויטיגע פארמאליטעטען.

פאר'ן לאקאל פון סינדיקאט האט פיודראוו־סקי'ן פערהאלטען אנ'עלעגאנט געקליידעטער יונ־גערמאן, וועלכער האט זיך פאר איהם פארגע־שטעלט אלס בעאמטער פון זעלבען סינדיקאט.

דער „בעאמטער" האט פיודראווסקי'ן אוועק־געפיהרט אין טויער אויף פיעטריקאווער 55 כלומרשט צום דירעקטאר פון סינדיקאט. באלד זע־נען טאקע צו איהם צוגעקומען צוויי אונבעקאנטע פערזאנען, וועלכע האבען דעם רעעמיגראנט דורך א „קאפערט" ארויסגעציפט 280 דאלארען.

ווען פיודראווסקי האט דערזעהען זיין בראך איז ער אוועק אין אויספארשונגס־אמט און געמאל־דען וועגען זיין פאטשאפעניש. מ'האט איהם גע־וויזען דעם אלבאם פון פערברעכער, און וועלכע־ר'האט דערקענט א געוויסען הערש אייזענבאך.

מ'האט גלייך דעם פערשוין פערהאלטען, ער האט זיך צו דער שולד נישט בעקענט, אזוי ווי ר'איז אבער פארט געווען שטארק פערדעכטיגט אין בעגעהן דעם דערמאנטען פערברעך, האט מען איהם איינגעזעצט אין תפיסה ביז צום פראצעס

נעכטען איז דער פראצעס פארגעקומען אין קרייז־געריכט.

פערטיידיגט האט דעם אנגעקלאגטען דער אדוואקאט לעאן בוים, וועלכער האט אויפגעוויזען, אז בלויז אויפ'ן סמך פון דערקענען עמיצען אין פערברעכער־אלבאם קאן מען נאך קיינעם נישט פערמשפטען.

דאס געריכט האט איינגעשטימט מיט די אויספיהרונגען פון פערטיידיגער און דעם אנגע־קלאגטען בפרייט פון יעדער שטראף

גוט מארגען
ער וויל אפגעבען אנ'אפערט...

א יוד פון קאליפארניען, האט זיך ... געוואנדעט צום פרעזידענט פון בראזיליען ... א פארשלאג פון אמעריקאנער מיליאנ... אפצוקויפען ביי דער רעגירונג א ... טעריטאריום פון ריא־גראנדע־דא־... צו גרינדען דארט א יודישע רעפובליק ... טערן פראטעקטאראט פון בראזיל.

(פון דער פרעסע)

צווישען די ערב־תמוז־געסט אין ... איז די טעג אריינגעפאלען א יוד — פארש... ליטוואק און ער האט גענומען געבען ...

— פאניע רעדאקטאזע, הערט זיך ... איז דאס פארא גיסעפטעל אטא דאס־א ... מעשה מיט דער נייער טעריטאריע אין ... בראזיל, וואס איהר סרייבט ביי אייך ... וועיסט איהר ניט, פאניע רעדאקטאזע ... וואוינען די אמעריקאנער מיליאנציקעס ... קויפען די טעריטאריע און וואו העיסן ... די מיליאנציקעס ?

— צו וואס דארפט איהר דאס איינגע... סען, ר' יוד ?

— כ'על אייך זאגען, איך בין אלעין ... סיאנער, א מעקלער העיסט עס. כ'וועיס ... לעיפן און ווער פארקויפן. אט האב איך ... אין קעסענע פערסידענע פראבקעס, מוסטער ... ליעקציעס, קומט צו מיר א קונה, ווייז איך ... א פראבקע, א מוסטער, איהר פערסטעיט ?

נו, איצטער וויל איך טאקע מאכן א ... מיט די אמעריקאנישע מיליאנציקעס, איך ... זיך אין פארטפעל פערסידענע פראבקעס ... רען פון טעריטאריעס. ווען איך זאל ... אדרעס, סרייב איך זיי אוועק א זאקאזנע ... א פראבקע, וועיסט איהר ניט דעם אדרעס ... אמעריקאנער קונים ?

— וואס הייסט, איהר האט ביי זיך ... און מוסטערן פון טעריטאריעס ? ווי ... איהר א מוסטער פון א טעריטאריע אין ...

— איהר פרעגט קשיות אויף א ... א ליטוואק, פארשטעיט איהר מיך, קען ... אויכעט... א ליטוואק איז היינט א ... מארגן — א משולח פון א ישובה, נעכטן ... געהאט פראבקעס פון קאווער־קאט, ... קאמגארן, און היינט — פראבקעס און ... פון... א יודיסע טעריטאריע.

— נו, פאניע רעדאקטאזע, וועיסט איהר ... וואס פאר א פריוו זיי האלטן, און ווי ... געין ? וואס ? איהר וועיסט ניט ? א סאך ... סער סאד !..

אב...

גערענקט!
וואלאנאוו
מאכט רייד!

ראדיא־פראגראם
מיטוואך, דעם 10־טען יוני

6.03 מוזיק פון פלוטען, 6.33 גימנאסטיק ... מוזיק (פלוטען), 7.20 ידיעות, 11 פערשיק... סמרומענטען (פלוטען), 11.57 צייט־סיגנאל, 12.05 ... זיק פון טארן, 12.50 הויזווירטשאפט, 12.55 מוזיק ... פלוטען, 1.05 נאכמיטאג־ידיעות, 3.27 לעקציע ... 3.30 הויזווירטשאפט, 3.45 פערהאליכע אויסבילד... קינדער, 5 קאנצערט, 5.30 געזאנג־קאנצערט, 5.50 ... 6 באלעט־מוזיק (פלוטען), 6.35 רעקלאמע ... 6.50 אקטועלער שמועס, 7 קאנצערט, 8 מוזיק ... 8.30 רעפארטאזש פון ווילנע, 8.45 אוועגד־ידיע... אקטועלער שמועס, 9 שאפינ'ס שאפונגען אויפג... פון איגנאצי פאדערעווסקי, (פלוטען), 10 ... ספארט־ידיעות, 10.15 טאנץ־מוזיק פון דער ... „זשעמיאנסקא".

די גארטען־פערוויילונג
לטובת דער נאכט־פאגאטאוויע ביי לינת־הצדק

די ידיעה וועגען דעם. אז אויף דער גאר־טען־פערוויילונג פון לינת־הצדק וועט ארויסטרעטען מיט א גרויסען קאנצערט דער בעריהמטער אויבער קאנטאר און וועלט־זינגער משה קוסעוויצקי, האט ארויסגערופען גרויסע אויפמערקזאמקייט ביי אלע די וועלכע גרייטען זיך צו דער דאזיגער גרויסער פערוויילונג, וועלכע וועט זיין א אייגענארטיגסטע אין איצטיגע סעזאן.

די גוטע ארגאניזאציע פון די „לינת־הצדק"־פערוויילונגען האט שוין איהר מארקע און מ'דארף ה' פען. אז אויך היינטיגעס מאל, דאנערשטאג דעם 11 יוני, וועלען טויזענדער יודען שטראמען אין העלענאוו. כדי צוזאמען מיט דעם אייגענעם פער־גניגען צוליב'ן קאנצערט פון משה קוסעוויצקי, אויך מיטהעלפען אין דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון דער נאכט־פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק".

פון דער עמיגראציע געזעלשאפט „יעאס" שטשוקינסקא 26

ס'ווערען געזוכט פאלגענדע פערזאנען:

1) חנה שורעק וועגען דער בעשטעטיגטע רענטע פאר איהר.

2) געלא און ישעיהו לעשטשינסקי וועגען זייער זוהן אין קאנאדא.

3) ס'ווערען געזוכט דורך ה' הארר. קאץ פון באלטימאר: אברהם מענדעל קאטשעווסקי און פריידל זילבערשטיין, זיי האבען 1918 געוואוינט אויף אלעק־סאנדריסקא 2.

4) שמחה בונם ליפשיץ ווערט געזוכט דורך זיין זוהן אין ניו־יארק. שמחה בונם איז אלט ביי 70 יאהר, זיין פרוים נאמען זלאטע. זיי האבען א טאכ־טער פיינא איטא, דער נאמען פון איהר מאן איז וואלף נאר.

5) מענדעל נחמיה וועגען זיינע ירושה אנגעלע־געגהייטען אין אמעריקא.

גנבות

(א) ביי אברהם ראטענבערגן פון דער וואוינונג (לימאנאווסקיעגא 97) האט מען ארויסגעגנבעט א זינגער־מאשין א. א. חפצים אין דעם ווערט פון 600 זלאטעס.

אויף זגערזשער גאס 14 האט מען בעגנבעט איינעם חיים בער ווינקאמיענס (פון זאוישא 9).

הארי גודמאן אין לאדז

אין אויפטראג פון פעראייניגטען הילפס־קא־מיטעט פון ענגלישען יודענטום פאר די יודען אין פוילען איז געקומען קיין לאדז דער מיטגליד פון פרעזידיום פון דאזיגען קאמיטעט מר. הארי גוד־מאן, וועלכער איז גלייכצייטיג פון די אקטיוויסטע טוער אין „באארד אף דעפוטיס" און פאליטישער סעקרעטאר פון דער וועלט־עקזעקוטיווע פון „אגודת ישראל" אין לאנדאן. בעת זיין אויפענטהאלט אין פוילען, וועט ה' גודמאן זיך בעקענען אל'יטיג מיט'ן מצב פון פוילישען יודענטום און צוגרייטען א אויספיהרליכען בעריכט פאר'ן פעראייניגטען הילפס־קאמיטעט

אין שייכות מיט'ן בעזוך פון ה' גודמאן אין לאדז, איז אין לאקאל פון היגען אגודיסטישען מיידעל־קיבוץ „אהל שרה" פארגעקומען א פייער־ליכער קבלת־פנים

די האנדווערקער־אויסשטעלונג
ווערט געשלאסען דעם קומענדיגען זונטאג

צוליב דעם פערלענגערען דעם טערמין פון דער אויסשטעלונג און פערבילינגערען די פרייזען פון די בילעטען, האט זיך שטארק פערגרעסערט די צאהל בעזוכער. ס'האבען זיך גוך פערמעהרט די צאהל שול־אויספלוגען און פון געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

די אויסשטעלונג וועט זיין אפען ביז זונטאג דעם 14־טען איינשליסליך.

וועמענס דאלארען ?

(א) א געוויסער בראניסלאוו פשיבילא פון ל־פאוווא 87 האט אויף ראג 6־שיערפיען גאס און וואול־טשאנסקא געפונען א קאנווערט, אין וועלכען עס זע־נען געלעגען 62 אמעריקאנער דאלארען.

דאס געלד געפינט זיך אינם 7־טען קאמיסאר־יאט אויף מאניושקי 8.

זעלבסטמארד

(א) אויף פעטריקאווער 192 האט זיך, מחמת עמטוישונג אין ליבע גע'סמ'ט די 34־יאהריגע דינסט מיידעל, לעאקאדיא קאספשאק.

אין א שווערען צושטאנד האט זי פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

איבערגעלאזט א קינד

(א) אין לאקאל פון דער אפטיילונג פאר געזעל־שאפטליכער שוץ (זאוואדזקא 11) האט אנ'אומבע־קאנטע פרוי איבערגעלאזט א 4־יאהריג יונגעלע, וועל־כער איז איבערגעשיקט געווארען אין שטאטישען דערציהונגסהויז.

געוו. אינספעקטאר פיאלקאווסקי
האט בעקומען א פסק דין — 10 חדשים תפיסה

(א) נעכטען, אין דעם צווייטע טאג פון פראצעס פון געוועז. אינספעקטאר פון דער גמינע־זעלבסטפערוואלטונג אין בזשעזשינער קרייז, זיגמונט פיאלקאווסקי — וועלכען עס איז פארגעווארפען געווארען, אז ער איז אויף זיין אמט בעגאנגען מיסברויכען — זענען פערהערט געווארען די ווייטערדיגע עדות, דער געוועז. סטאראסטע טולעצקי און דער געוועז. בורמיסטש פון גלאווא, רינקאווסקי

נאכ'ן אויסהערען די עקספערטען האט דאס קרייז־געריכט ארויסגעטראגען א אורטייל, לויט וועלכען פיאלקאווסקי האט אין 5 פונקטען בעקומען צוגעמשפט צו 1 יאהר טורמע. די שטראף איז איהם אויפ'ן גרונד פון דער אמנעסטיע אויף א העלפט גע־שענקט געווארען, און בסך הכל איז איהם די שטראף געמינערט ביז 10 חדשים טורמע.

באנדיטען־אנפאל

(א) אויף ראג דווארסקא און מארישינער זענען עטליכע אונבעקאנטע פערשוינען מיט העקלעך און רעהרלעך בעפאלען א געוויסען מיכאל סטאווישעווסקי (פון מארישינער 33) און איהר מערדערליך צו שלאגען.

אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפ־געפיהרט אין שפיטאל. פאליציי זוכט די אנפאלער.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 120-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא־אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.
זונטאג און חגאות פון 9—1

KINO TEATR MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
אנהויב 12 א זייגער בייטאג.
היינט!
פילם, וואס האט ערשיטערט די הערצער פון מיליאנען צושויער
כ'בעשולדיג דיך מוטער!
(La Maternelle)
דער פילם איז בעשאנקען געווארען מיט 16 גאלדענע מעדאלען אין איראפע און אמעריקא.

דאס נייע בוך
זי שפילט ווייטער
פיעסע אין 3 אקטען, 4 בילדער
— פון —
ח. י. בזשוסטאווסקי
צו בעקומען אין דער אדמיניסטר. פון „נייעם פאלקסבלאט".
פיעטריקאווער 21.

אויספלוגען
קיין יוגאסלאוויע, רומעניע, בולגאריע און טערקיי,
אינדיווידועלע רייזעס
קיין פאלעסטינא
גענעראל־פערטרעטונג פון „Orbis"
אויספלוגען און בעזוכען ביי קרובים ... ז.ס.ר.ר. זאווי דאס בעקומען ... נישען פאר קרובים צו קענען ... קיין פוילען.
„ארביס" פיעטריק. 18,
טעל. 249-40.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. ...
ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע ... האנדלונג און סעקסועלע בעראט...
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 ...
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע ...

…ייטערדיגע שוידערליכע פרטים
פון די אנטי-יודישע געשעהענישען אין פשיטיק

(ענדע פון דער ז־טער זייט)

ס'וועט אויסגעהערט דער ווייטערדיגער עדות …ה פרוידמאן. זי דערציילט, אז דעם קריטישען טאג …ן זי געגאנגען אין גאס …יט א 5 וואכעדיגע קינד אויף דער האנד. …ען זי האט געזעהן ווי פויערים פאלען אן אויף יד…ען, ווי מען האקט שויבען, האט זי אנגעהויבען צו אנטלויפען מיט'ן קינד, אבער מ'האט זי נישט גע-שאנעוועט און געשלאגען. זי איז אנטלאפען צו איהר שכן בארנשטיין, אבער אויך דארט זענען די כוליגאנעס אריינגעפאלען און געשלאגען.

פראקוראר: ווער איז געווען פון די שלעגער.

דער עדות ווייזט אן אויף דעם בעשולדיגטען קאצפזשאק.

געענדערט די ערטער פון די בעשולדיגטע

דער ווייטערדיגער עדות איז מרדכי העמפעל. …דערציילט, אז מיט די פויערים האבען אנגע-…ט די בעשולדיגטע פיטלעווסקי, פרוס און אל-…ווסקי. זיי האבען געהאט הינטער זיך עטליכע הונ-…ט פויערים. די כוליגאנעס האבען אנטמאכט …עקליכע תהפוכות.

זיי האבען מערדערליך געשלאגען

…האקט שויבען, געבראכען מעבעל, פארניכטעט און …בירט סחורות, איהם האט פערוואונדעט טקא-…שיק. צווישען די אנפאלער אויף איהם איז געווען …יך זשעליגסקי.

ווען דער פארזיצער הייסט דעם עדות אנווייזען …יף די אנגעקלאגטע בעשולדיגטע, שטעלט זיך אויף

…ער ענדעקישער אדוואקאט גאיעוויטש און ווענדעט זיך צום געריכט

…ט דער ביטע, אז מ'זאל ענדערן דעם סדר פון די …טער אויף דער בעשולדיגונגס-באנק פאר די קריסט-…ליכע אנגעקלאגטע. ער מאטיווירט דאס דערמיט, …אס בעת'ן אפגעבען די שבועה האבען די יודישע …געקלאגטע בלומרשט אנגעוויזען די יודישע עדות, …יף וועלכע ערטער עס זיצען די בעזונדערע קריסט-…ליכע אנגעקלאגטע. איצט ווייזען די יודישע גלייך …ן אויף די קריסטליכע אנגעקלאגטע, ווייל זיי ווייסען …ען טענה', וואו איטליכער זיצט, הגם די עדות קאנ-…ען נישט די אנגעקלאגטע.

מען האט זיך שוין געווענדעט וועגען דעם צום …ראקוראר, שרייט אויס דער אדוואקאט גאיעוויטש, …ער אהן ערפאלג.

פראקוראר: איך ערקלער קאטעגאריש, אז קיי-נער האט זיך צו מיר וועגן דעם דאזיגען ענין נישט געווענדעט.

דער פארזיצער ליקווידירט באלד דעם אינצידענט און ערקלערט, אז ער וועט בעריקזיכטיגען די ביטע און וועט בייטען די ערטער פון די קריסטליכע אנ-געקלאגטע.

דער עדות העמפעל דערצעהלט ווייטער, אז ער איז פון די וואונדען, וועלכע ער האט בעקומען בעת'ן פאגראם

געלעגען עטליכע וואכען אין שפיטאל.

ביי איהם זענען נאך אינגע צובראכען עטליכע רי-פען און איז גאנצען ארבייטס-אונפעהיג. ביז די געשעהענישען איז ער געווען א קאוואל.

ריכטער פלעוואקא: פארא חלק אין די געשע-הענישען האבען גענומען די אנגעקלאגטע, וועלכע איהר דערקענט.

עדות: פיטלעווסקי, פרוס און אלשעווסקי האבען אנגעפיהרט און אויך אנטייל גענומען אין שלאגען.

ריכטער פלעוואקא: וואס האבען געטון די אנ-דערע.

עדות: אלע האבען געשלאגען, געהאקט שויבען און געבראכען מעבעל.

ריכטער: צי איז אויך דארט געווען דער אנגע-קלאגטער קראוטשיק?

עדות: יא, ער איז געווען, ער האט געבראכען שויבען, שפעטער האט ער צוהאקט א וואגען, וועל-כער האט געהערט צו א יודען.

קלערט, אז ער איז דעם 9-טען מערץ אין גאנצען נישט געווען אין פשיטיק.

עדות: דאס איז א ליגען. איך קען איהם זעהר גוט. ער וואוינט נישט ווייט פון מיר.

פראקוראר: ווי לאנג זענט איהר געווען אין שפיטאל?

עדות: 2 וואכען. כ'האב אויך געהאט א צובראכענע האנט.

ריכטער פלעוואקא: ווען איהר זענט אויסגע-פארשט געווארען אין שפיטאל, האט איהר נישט אנ-גערופען דעם נאמען וולאזלא?

עדות: איך האב נישט געקאנט זיין נאמען, אבער איך האב געוואוסט ווער דאס איז. שפעטער האב איך איהם דערקענט.

ריכטער: פארוואס האט איהר דעמאלט נישט אפגעגעבען אזעלכע פרטים וועגען וולאזלא ווי איצט?

דער עדות ענטפערט מיט א פראגע. איך האב אנטגעגעבען פרטים וועגען א געוויסען פיאסעצקי

און ער געפינט זיך אויך נישט אויף דער בעשולדיגונגס-באנק

ריכטער: פארוואס האט איהר נישט דערצעהלט וועגען דעם מעסער?

עדות: כ'האב דערצעהלט. איך האב דאך גע-האט דאס מעסער ביי מיר אין דער זייט.

ריכטער: וואס פארא מעסער איז דאס געווען?

עדות: א בעקער-מעסער.

ריכטער: טא פארוואס איז די וואונד געווען אזוי קליין?

עדות: פאר מיר איז דאס געווען גענוג!

דער עדות הינדע מאליץ, אנ'אלטיטשקע פרוי, אינגאנצען טויב. דער ריכטער מוז שרייען, כדי זי זאל פערשטעהן וואס מען רעדט צו איהר...

זי דערצעהלט, אז מיט א קורצער צייט פאר די געשעהענישען, האט א פויער, וועלכער האט איהר געבראכט היי, בסוד דערציילט, אז מען וועט שלא-גען יודען אין פשיטיק.

אין טראגישען טאג האבען זיך כוליגאנעס אריינ-געריסען צו איהר אין דער וואוינונג, מען האט צו-האקט אלץ און זי האט מען געשלאגען. זי איז אנט-לאפען צו א שכן יעקב שניידער. אבער אויך דארט האבען זיי זיך אריינגעריסען. ס'איז אנגעקומען א פאליציאנט, וועלכער האט אבער אליין מורא גע-האט אריינצוגעהן.

זי דערקענט אייניגע פון די אנפאלער

צווישען די בעשולדיגטע.

דער עדות גאלדע בארענשטיין דערצעהלט, וועגען די אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען אין דער פארשטאט זאכענטא, מען האט ביי איהר אויסגע-רויבט דאס גאנצע געוועלב, זי ווייסט אן ווער דאס האט געטון.

דער עדות גיטעל מינקאווסקא, וויינט די גאנצע צייט פון איהרע ערקלערונגען, זי זאגט, אז ווען די געשעהענישען האבען זיך אנגעהויבען, איז זי געווען אין גאס, זי האט בעקומען מיט א שטיין אין הארצען, אזוי, אז זי איז ביז היינט

געבליבען מיט א הארץ-פעהלער.

זי איז געלאפען א היים ווייל זי האט אין שטוב איבערגעלאזען 2 קינדער, און אנ'אלטע מאמע. אויפ'ן וועג האט זי געזעהן ווי מען האט מערדער-ליך געשלאגען יודען, ווען זי איז א היימגעקומען זענען די קינדער געווען בעהאלטען אויפ'ן בוידעם זי האט געהערט, אז איהר קוזין מינקאווסקי איז דערהרגעט געווארען. ווען ער האט נאך געלעבט, האט ער ערקלערט, אז דער בעל-הבית פון דעם הויז וואו ער האט געוואוינט, האט אנטייל גענומען אין זיין ערמארדונג. דער עדות שרייט אויס: הערען ריכטער, איך שווער ביי אונזער גאט, אז אלץ וואס איך זאג דא איז אמת!

דאן ווערט אויסגעהערט דער לעצטער עדות אין דעם טאג, די זקנה, פייגע שוך, זי האלט זיך קוים אויף די פיס. קוים וואס מען הערט זי דער פארזיצער, הייסט צושטעלען א בענקעל צום ריכ-טער-טיש און זי זעצט זיך אוועק.

דער פערהער פון דאזיגען עדות, איז געווען

פול מיט דראמאטישע מאמענטען

זי דערצעהלט, אז ווען די געשעהענישען זענען אויסגעבראכען איז זי געווען אין דער היים, מיט איהרע קינדער און אייניקלעך. די אייניקלעך האבען שרעקליך געוויינט. אין קעלער האבען זיי נישט געקענט אראפגעהן. צום בוידעם איז נישט געווען קיין לייטער. זי האט זיך געוואלט בע-האלטען צו א קריסטליכער שכנטע. אבער מ'האט איהר נישט ערלויבט. דערווייל זענען אריינגעפא-לען די כוליגאנעס און האבען אלע מערדערליך גע-שלאגען.

דער פארזיצער הייסט דעם עדות צוגעהן צו דער בעשולדיגונגס-באנק, כדי זי זאל דערקע-נען די וועלכע זענען אנגעפאלען אויף איהר וואוינונג.

זי קאן אבער צוליב שוואכקייט נישט צוגעהן, און דער פראקוראר פערלאנגט, אז זי זאל זיך ווענדען אין געריכטס-קארידאר, און די קריסט-ליכע אנגעקלאגטע זאלען פאר איהר פערבייגעהן, אזוי ארום וועט זי אנווייזען אויף די שולדיגע, אזוי ווערט אויך געטון, אבער באלד קומט אריין דער וואזשני און ערקלערט,

אז די פרוי איז געפאלען אין חלשות

ס'געדויערט אביסעל צייט ביז זי קומט צו זיך, און דאן דערקענט זי עטליכע פון די אנגע-קלאגטע.

דערמיט ווערט פערענדיגט דער היינטיגער טאג אין פראצעס, און דער פארזיצענדער רייסט איבער די זיצונג ביז היינט 8 פריה

„באבעשי זאג הויך וידוי איך וויל מיטזאגען”

דער עדות היגרע בארנשטיין דערצעהלט וועגען דער ווילדקייט פון די כוליגאנעס און מאג פון מערץ אין פשיטיק. דער עדות וויינט די גאנצע צייט און קען זיך נישט בערוהיגען, זי דערצעהלט וועגען דעם ווי אזוי דער המון איז מיט דער גרעס-טער רציחה אריין צו איהר אין שטוב, ווי זיי האבען געשלאגען מיט שטעקענס און שטיינער,

צובראכען און צוריסען אלץ, וואס האט זיך געפונען אין שטוב.

זי האט זיך בעהאלטען מיט די קינדער און אייניק-לעך, וועלכע זענען שוין געווען צושלאגען. זי האט זיך דאן געווענדעט צו די קינדער און אייניקלעך מיט פאלגענדע ווערטער: „ס'איז געקומען די שעה ווען מ'דארף אפגעבען די נשמה פאר גאט”, דערויף האט דאס יונגסטע אייניקעל אנגעהויבען צו וויינען און געזאגט „באבעשי זאג הויך וידוי, איך וויל נאכ-זאגען”.

דער עדות דערקענט עטליכע פון די בעשולדיג-טע, וועלכע האבען אנטיילגענומען אין דעמאלירען איהר וואוינונג און אין שלאגען זי מיט איהרע קינ-דער.

ריכטער פלעוואקא: אייער זוהן געפינט זיך אויך צווישען די בעשולדיגטע.

עדות: יא.

ריכטער: צי האט ער א שייכות צום קאמוניזם?

עדות: קיין שום שייכות נישט. ער האט מיט'ן קאמוניזם קיינמאל נישט געהאט צו טון.

ריכטער: צי האט איהר נאך א זוהן?

עדות: איך האב געהאט נאך א זוהן, וועלכער איז פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר תפיסה פאר קאמוניזם און איז אין תפיסה געשטארבען.

אדוו. בערענזאן: צו וועלכער פארטיי געהער אייער זוהן, וועלכער זיצט אויף דער בעשולדיגונגס-באנק.

עדות: ער איז א ציוניסט.

אדוו. בערענזאן: צי דערקענט איהר נאך אי-מיצען צווישען די אנגעקלאגטע.

עדות: יא, דעם וויצע-פארזיצער פון דער ענדע-קשער ארגאניזאציע אין פשיטיק כמיעלעווסקי.

נאכ'ן אויסהערען דעם דאזיגען עדות ערקלערט דאס געריכט א הפסקה.

די שרעקליכע געשעהענישען אין פשיטיק

נאך דער הפסקה ווערט אויסגעהערט דער עדות יעקב בארנשטיין. ער דערציילט, וויאזוי מען האט איהם מורא'דיג צושלאגען און צופלוטיגט מיט שטע-קענס. מען איז אריין צו איהם אין שטוב און דעמא-לירט די גאנצע וואוינונג. דער עדות דערקענט עטלי-כע פון די אנגעקלאגטע, וועלכע האבען אנטייל גע-נומען אין דעם חורבן, וואס איז געמאכט געווארען ביי איהם אין שטוב.

דער עדות מאיר טויבער, גיט אויך אן

שוידערליכען פרטים

ווי אזוי ס'איז פאטראמירט געווארען זיין וואוינונג, און ווי אזוי מען האט איהם מערדערליך צושלאגען. מיט דער באנדע, וואס איז בעפאלען זיין וואוינונג, האט אנגעפיהרט פיטלעווסקי.

אדוו. פעניגשטיין: צי איז אייער געוועלב אינ-גאנצען חרוב געווארען?

עדות: יא. ס'איז מיר גארנישט פערבליבען.

דאן ווערט אויסגעהערט דער עדות טויבע טויי-בער, זי ווייזט אן אויף 2 בעשולדיגטע, וועלכע האבען מערדערליך צושלאגען איהר מאן. איינער פון זיי, פאיאנק, האט געשריגען צו דעם 2-טען קראוו-טשיק: ‚שלאג נישט איבער דער פלייצע, נאר אי-בערן קאפ, כדי דו זאלסט איהם וואס גיכער דער-הרג'ענען”.

אדוו. פעניגשטיין: צי האט מען אויך געשלא-גען אייערע קינדער?

עדות: גאט צו דאנקען, וואס מיין מיידעלע איז אפגעקומען בלויז מיט א בייל אויפ'ן קאפ.

דער עדות ליבוש קאלבער גיט איבער, ווי אזוי מען האט ביי איהם דעמאלירט דאס געוועלב און חאבירט סחורות. ער אליין איז שווער פערוואונדעט געווארען און איז געבליבען אויף איביג אונפעהיג צו דער ארבייט, ווייל פון צייט צו צייט

פערלירט ער דעם זכרון.

ער דערקענט צווישען די אנגעקלאגטע עטליכע פון די, וועלכע האבען איהם געפייניגט.

ישראל שימשיעוויטש גיט איבער, אז ער האט בעקומען מיט א מעסער און זייט פון דעם אנגעקלאג-טען וולאזלא. ער איז געלעגען א לאנגע צייט אין שפיטאל.

ער ווייסט אן ווער ס'איז וולאזלא.

פראקוראר: דער אנגעקלאגטער וולאזלא ער-

א מבולאטאריום
ביים פעראיין „לינת משמורים”
פילסודסקעגא 21, טעל. 242-55
איז טעטיג פון 10 פריה ביז 4 נאכמיטאג.
עס נעמען אן
דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען,
ווי אויך וויזיטען אין דער שטאט. ס'ווערט
אנגענומען אלע זעמטליכע אנאליזען.
דענטיסטישער גאבינעט איז טעטיג א גאנ-
צען טאג. די פערוואלטונג.

אורטייל אין פראצעס
וועגען די געשעהענישען אין אדזשעוואל און אומגעגנד

אפאטשנא, 9 (ספ. טעל.) היינט נאכמיטאג איז ארויסגעטראגען געווא-רען דער אורטייל אין פראצעס געגען די 20 פויערים פאר אנטיילנעהמען אין די געשעהענישען אין אדזשיוואל און אין דער אומגעגנד. 3 אנגעקלאגטע זענען פערמשפט געווארען אויף א יאהר טורמע יעדער, 2 אויף אנדערהאלבען יאהר, 10 אויף 6 חדשים און אפגעלעגען די שטראף אויף 3 יאהר די איבריגע זענען בעפרייט געווארען.

אפקלאנגען פון די לעמבערגער געשעהענישען

לעמבערג, 9 (טעלע.) אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען דעם 16 אפריל איז אין לעמבערג פארגעקומען דער פראצעס געגען 9 אנטיילנעהמער אין רויבערען געוועלבער, 8 בעשולדיגטע זענען פערמשפט גע-ווארען אויף 6 און 7 חדשים טורמע. הערש פישער און קליינער זענען פאר אנפאלען אויף א פאליציאנט פערמשפט געווארען אויף 2 און א האלב יאהר טורמע יעדען.

ערמארדעט א יודישען גוט-בעזיצער

לעמבערג, 9. (ספ. טעל.) פאהרענדיג אויפ'ן וועג איז ערמארדעט געווארען דער יודישער 76-יעהריגער גוט-בעזיצער פון דארף פאטאקי לייב רייס. צוזאמען מיט איהם איז אויך ערמארדעט געווארען דער פורמאן מיקאלא דעמקא. ביי רייס' האט מען צוגערויבט 1000 זל.

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער. סיפילים און
הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 12-234
נעמט אן פון 8–11 נאכמ. און פון 6–9 אווענד.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע
וועגערישע און הויט-קראנקהייטען
טראוגוטא 9 טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

רעקאנסטרוקציע פון איטא-ליענישען קאבינעט

רוים, 9 (ספ. טעל.)

דער קעניג האט נאמינירט דעם גראף טשאנא אלס אויסערן-מיניסטער. לע סאנען אלס קאלאניעל-מיניסטער און לאנטוני אלס מיניסטער פון קארפא-ראציע.

די אלע 3 פאסטען זענען ביז איצט געווען אין מוסאליני'ס הענט.

דער ביז-איצטיגער וויצע-אויסערן-מיניסטער סוביטש איז גאנצען אוועק אין דימיסיע.

ספארט

אדמירא (ווין) — פויל. פוסבאל-רעפרעזענטאנץ 3:1

די לעצטע וואך
פון ב׳-ציון צוקערמאנ׳ס אויסשטעלונג

זייט נאך דער פייערלעכער ערעפנונג פון דער בילדער-אויסשטעלונג פון בעריהמטען קינסטלער בן-ציון צוקערמאן, האלט אן דער גרויסער ערפאלג.

דער קינסטלער האט דעם ערפאלג פערדינט, ווייל אזא רייכע און פערשידענארטיגע בילדער-אויסשטעלונג ווי די איצטיגע איז שוין לאנג נישט געווען ביי אונז אין שטאט.

סיי די סעריע אלט-ווילנע, סיי די ארץ-ישראל-בילדער, די פייזאזשען, אקווארעלען, און די בילדער אויף אנדערע טעמאס ענטציקען יעדען קונסט-מבין, דערייבער איז נישט קיין וואונדער, וואס די אויסשטעלונג ווערט אזוי שטארק באזוכט דורך דער יר׳דישער בעפעלקערונג, וועלכע ווייזט אזוי ארום ארויס סימפאטיע און אנערקענונג פאר דעם בעריהמטען יודישען קינסטלער.

אלע אינסטיטוציעס, וועלכע ווילען באזוכען די אויסשטעלונג מוזען זיך דעריבער צואיילען.

די אויסשטעלונג געפינט זיך אין לאקאל פון „בטיפרית" פעטריקאווער 90.

ווארשאווער אפיציעלע בערזע

דעוויזען:

האלאנד	359.30
לאנדאן	26.65
ניו-יארק (קאבעל)	532.—
פראנצויזישע פראנק	35.01
פראג	21.98

אפיציעלע פראצענטיגע פאפירען

באנק פאלסקי	106
3 פראצ. אינוועסטיציע I. פרעמירטע	68.50
3 „ „ II.	69.50
4 „ דאלארובקע	50.75
7- „ סטאביליזאציע	57,75
5- „ ווארשאווער	54.50
5- „ לאדזער	47.50

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג
(קאמוניקאטען)

דער גרויסער קאנצערט-טאג אין העלענאוו

דער גרויסער קאנצערט-טאג, וואס די געז. „קולטור-ליגע" ארדענט איין שבת דעם 13-טען יולי אין העלענאוו, וועט אהן ספק זיין די גרעסטע אטראקציע פון די היי-יאהריגע זומער-פערוויילונגען אין העלענאוו. סיי דער קאנצערט פון בלאז-ארקעסטער, סיי דער אויפטריט פון לילי קאראטשינסקא און ספעציעל דער פייערליכער קאנ-צערט פון בעריהמטען פאלקס-כאר ביי דער געז. „קול-טור-ליגע" גאראנטירען, אז דער קאנצערט טאג וועט פער-וואנדעלט ווערען אין א פרעכטיגער דעפילאדע פון מוזיק, פרייד און געזאנג. דערביי איז כדאי צוצוגעבען, אז מיט דעם קאנצערט-טאג פיהרען אן די בעסטע מוזיק-פרא-פעסארען אין אונזער שטאט — מ. רידער און י. זאקס.

שטאטישער זומער-טעאטער אין סטאשיץ-פארק

היינט 9 אוועכד ווערט אין סטאשיץ-פארק געעפענט דאס שטאטישע פוילישע זומער-טעאטער. אלס פרעמיערע ווערט געגעבען דער פארס „סלאן וו סקלאדזיע פארצע-לאני".

פוילישע זומער - טעאטער פעטריקאווער 94

היינט און טעגליך 8.45 אוועכד ווערט געשפילט „צאלום אי ניץ וויענצעי".

לעבעדיג און לוסטיג אין „אראראט"

דער פראגראם „משה קאפויער" און „ראזמאן שטשו" ציהט צו יעדען טאג אלץ מעהר באזוכער. כע נעמען זעהר גוט אויף דעם פראגראם „משה קאפויער" און מ׳האלט זיך פשוט ביי די זייטען פאר געלעכטער. „משה קאפויער" וועט אבער לאנג נישט געשפילט ווערען, ווייל „אראראט" איז אנגאזשירט אויף א קורצע צייט אויסלאנד און פארן אוועקפאהרען מאכט „אראראט" א קליינעם טורנע איבער דער פראווינץ.

„צירולוק ווארשאווסקי"

היינט און טעגליך שפילט אין שטאטישען טעאטער „צירולוק ווארשאווסקי".

Dr. Wołkowyski
ציגעל-גאס 11, טעל. 18-02
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכקייט
נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9

„DOKTOR X" — אין די הויפטראלען: LIONEL ATWILL, FAY WRAY
מיטרייסענד מייסטערווערק פון ציקל אונגעוועהנליכע פילמען פון טמאציאנירענדען אינהאלט
רעוואלוציאנס-רעדוקציע פון די פרייזען!
היינט פרעמיערע!
אויסערן פראגראם: פרעכטיגע מוזיקאלישע צוגאבע
1-טער פלאץ 1.09 זל. | 2-טער פלאץ 85 גר. | באלקאן 54 גר.
„Titan Blood"

קלאנג-קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
סאדעוואסער-לעמאנאד
וואס ווערט אפגעשיקט פינקטליך

CUKIERNIA „ZRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72
אויסגעצייכנעטע לאדעס
יארסקע אוועבדברויטען
35 גר.
פון 4 נאכט צו 1 זל.

PIERWSZE PRYWATNE POGOTOWIE LEKARSKIE
TELEFON 12-333
LEGJONÓW 6 (Zielona)

Szybka pomoc lekarska we wszystkich specjalnościach!
PRZEWÓZ CHORYCH W OBRĘBIE CAŁEJ POLSKI

ווירקליכער
ברוך-קראנקע
(רופטורע) זאווי פון פערשידענע פון רופטור...

בייכגאנגען-בענדער

קינסטליכע הענד און פיס

א. פעטריקעוויטש, לאדז
9 פיראמאוויטשא, 9, טעל. 177-09

לעטשניצע
פאר ווענעריש-קראנקע

Dr. med. M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
זגיערזשער 11, טעלעפאן 246-09

DR MED. L. Pikielny
UROLOG
NAWROT 8, tel. 219-90
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. Ignacy Grynberg
אינערליכע קראנקהייטען
CEGIELNIANA 17, tel. 174-15
נעמט אן פון 6 ביז 7.30 אווענד.

Dr. med. M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49

Dr. M. ELJASBERG
Chirurg
PIOTRKOWSKA 80, tel. 117-87
צוריקגעקעהרט

DR. MED. J. Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
Narutowicza 9. tel. 122-95.

Doktór M. Kalisz
פיאטרקאווסקא 7, טעל. 108-26

Dr. med. GUSTAW KOHN
פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03

ד״ר העללער
קראנקהייטען פאר הויט און ווענערישע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

פריוע פאסטנס

פערשידענעס

4,000 złotych rozporządzam. Przemysłowe lub handlowe do „Folksblat'u" pod „Spółpraca".

לאקאלען

אנאנסען פרייזען

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.